

قانون اساسی جمهوری افغانستان

دوره محمد داود خان

(۵ حوت ۱۳۵۵ شمسی)

بسم الله الرحمن الرحيم

د افغانستان د جمهور رئیس بنکلی

بسم الله الرحمن الرحيم

توشیح رئیس جمهور افغانستان

دلوی خدای په نامه اود افغانستان
دنجیو خلکو دنیکمرغی په هیله زه
محمد داؤد د افغانستان لومړنی
جمهور رئیس دهغی وظیفی په اساس
چه دجمهوری دولت د لومړنی لوی
جرگی نمایندگانو د ۱۳۵۵ هجری
لمریز کال دسلواغی دمیاشتی د پنځه
ویشتمی نپتی د مصوبی په استناد د
رایو په اتفاق ماته راسپارلی ده نن د
پنجشنبی په ورځ د ۱۳۵۵ هجری
لمریز کال د کب دمیاشتی په پنځمه
نیته دافغانستان په مرکز کابل کنبی
داساسی قانون توشیح کوم او انفاذ
ئی اعلاموم.

بنام خداوند بزرگ وبه آرزوی
سعادت مردم نجیب افغانستان
من محمد داؤد اولین رئیس
جمهور افغانستان به تأسی
از وظیفه ای که نمایندگان نخستین
لویه جرگه دولت جمهوری
به استناد مصوبه تاریخی ۲۵ دلو
۱۳۵۵ هجری شمسی به اتفاق
آراء بمن سپرده است این قانون
اساسی را الیوم پنجشنبه ۵ حوت
۱۳۵۵ هجری شمسی درکابل
مرکز افغانستان توشیح
وانفاذ آنرا اعلام
می نمایم.

د افغانستان دجمهوری دولت

لومړنی جمهور رئیس محمد داؤد

۱۳۵۵ کال د کب پنځمه

محمد داؤد اولین رئیس جمهور

دولت جمهوری افغانستان

پنجم حوت ۱۳۵۵

سریزه

له هغه ځایه څخه چه ملتونه او ټولنی دتاریخ په اوږدو کښی تل د تحول او تکامل په حال کښی دی. اوله هغه ځایه چه دا واقعیت زمونږ په تاریخی ژوند کښی دیو ملت اود بشری ټولنی دیو جز په حیث ښکاره شوی دی، له دی کبله:

دیو داسی پتمن ژوند دتامینولو دپاره چه دعدالت او کفایت په متینو بنسټونو ولاړ وی اود نیکمرغی او هوسایی او اطمینان څخه ډک وی.

د ۱۳۵۲ کال د چنگاښ د شپږویشتمی نیتی دملی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی اوفرهنگی سپیڅلو ارمانونو دتامینولو دپاره:

دملی یووالی دورخ په ورخ زیاتیدونکی ټینگښت اوپیاوړتیا تضامن او تساند او داجتماعی عدالت دتامینولو او زمونږ په ټولنه بانندی دحاکمو عینی او ذهنی شرایطو ملی فرهنگ او تاریخی

دبیاچه

از آنجائیکه ملل وجوامع پیوسته درمسیر تاریخ درحال تحول وتکامل می باشند. واز آنجائیکه این واقعیت در زندگی تاریخی ما به حیث یک ملت وجزء جامعه بشری پدیدار گشته، بناءً:

جهت تأمین یک زندگی آبرومند استوار بر پایه های متین عدالت وکفایت ومملو از سعادت، رفاه و اطمینان.

جهت تأمین آرمان های مقدس ملی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی وفرهنگی انقلاب ۲۶ سرطان سال ۱۳۵۲.

جهت تقویه واستحکام روز افزون وحدت ملی، تضامن وتساند، تأمین عدالت اجتماعی، امحای تضادها به شیوه مثبت ومترقی مطابق به واقعیت های تاریخ،

فرهنگ ملی و شرایط عینی و ذهنی حاکم بر جامعه ما بمنظور احترام عمیق به تاریخ باشکوه و گذشته پر عظمت مردم کشور ما، و مبارزات مستدام شان در راه حفظ هویت ملی و استقلال کشور و ایفای رسالت تاریخی و انسانی آنها. با ایمان به خداوند بزرگ (جل جلاله) و پیروی از اساسات دین مقدس اسلام و بالاخره جهت تحقق این همه مقاصد و غایه ها.

ما مردم افغانستان با درک شرایط و ایجابات عصر تصمیم گرفته ایم تا زندگی ملی خود را بر اساس آزادی، ترقی، حق، عدالت و صلح روی اصول برادری و برابری استقرار بخشیم، و فلسفه حیات و سرنوشت نسل های امروز و فردای کشور را مطابق

واقعیتونو سره سم په مترقی او مثبته توگه دتضادونو دمخو کولو دپاره زموږ د هیواد دخلکو پرتیمینی ماضی او برمیال تاریخ ته د ژوری درناوی اود هیواد دخپلواکی او ملی هویت دساتنی په لاره کښی د دوی پرله پسې مبارزی اود دوی دتاریخی او انسانی رسالت دپرخای کولو دپاره. په لوی خدای (ج) بانندی دایمان درلودلو اود اسلام دسپیڅلی دین داساسونو په پیروی، او په پای کښی دی ټولو هدفونو او مقصدونو دتحقیق دپاره.

مونږ دافغانستان دخلکو دعصر دغوښتنو او شرایطو په درک کولو سره تصمیم نیولی دی چه خپل ملی ژوند دآزادی، ترقی، حق، عدالت اوسولی پربنسټ د ورورگلوی او سسمی داصولو سره سم اود ژوند فلسفه اود هیواد د نن او سبا ورځی دنسلونو سرنوشت دافغانستان د ۱۳۵۲ کال دچنگاښ

دشپړویشتمی نیتی دملی او
مترقی انقلاب داساسی او
د اقتصادی هدفونو پربنا
تینگ کړو.

ددی حقایقو په درک کولو سره مو
دغه ملی وثیقه د جمهوری دولت
داساسی قانون په حیث دافغانستان د
نجیو خلکو دمادی او معنوی
نیکمرغی هوساینی او پرمخ تگ دپاره
دخپل ځان او راتلونکو نسلونو د
لارښوونی دپاره وضع کړه.

به اهداف اساسی و اقتصادی
انقلاب ملی و مترقی ۲۶ سرطان
سال ۱۳۵۲ افغانستان
بنیان گذاری نمائیم.

با درک این حقایق، این
وثیقه ملی را بحیث
قانون اساسی دولت جمهوری
جهت تأمین سعادت، رفاه
و ارتقای مادی و معنوی مردم نجیب
افغانستان برای خود و رهنمایی
نسلهای آینده وضع نمودیم.

فهرست	فهرست
عنوان	عنوان
مقدمه	سریزه
فصل اول: هدف های اساسی.	لومړی فصل: اساسی هدفونه.
فصل دوم: اساسات اقتصادی.	دوهم فصل: اقتصادی بنسټونه.
فصل سوم: دولت.	دریم فصل: دولت.
فصل چهارم: حقوق ووجایب مردم.	څلورم فصل: دخلکو حقونه او وجیبی.
فصل پنجم: ملی جرگه.	پنځم فصل: ملی جرگه.
فصل ششم: لویه جرگه.	شپږم فصل: لویه جرگه.
فصل هفتم: رئیس جمهور.	اووم فصل: جمهور رئیس.
فصل هشتم: حکومت.	اتم فصل: حکومت.
فصل نهم: قضاء .	نهم فصل: قضاء .
فصل دهم: اضطرار.	لسم فصل: اضطرار.
فصل یازدهم: تعدیل.	یوولسم فصل: تعدیل.
فصل دوازدهم: احکام انتقالی.	دولسم فصل: انتقالی حکمونه.
فصل سیزدهم: احکام عمومی.	دیارلسم فصل: عمومی احکام.

لمړی فصل

اساسی هدفونه

لمړی ماده:

د خپلواکۍ، ملي حاکمیت او د خاورې د تمامیت څخه دفاع کول.

دوهمه ماده:

د قدرت اجراء کول د خلکو له خوا چه اکثر یی بزگران، کارگران، منورین او ځوانان دی.

درېیمه ماده:

د فکر او عمل ترمنځ د یووالی ټینګښت د خلکو د پوره ونډې اخیستلو په تکل د هیواد د مادی او معنوی جوړښت او پراختیا دپاره.

څلورمه ماده:

دیوی داسی دیموکراسی تأمین چی په اجتماعی عدالت او دخلکو په ګټو ولاړه وی.

پنځمه ماده:

د آزادی او انسانی کرامت

فصل اول

هدف های اساسی

ماده اول:

دفاع از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی.

ماده دوم:

اجرای قدرت توسط مردم که اکثریت آنرا دهقانان، کارگران، منورین و جوانان تشکیل می دهند.

ماده سوم:

تحکیم اتحاد فکر و عمل به منظور سهم گرفتن کامل مردم برای ساختمان و انکشاف مادی و معنوی کشور.

ماده چهارم:

تأمین دیموکراسی متکی بر عدالت اجتماعی و منافع مردم.

ماده پنجم:

احترام به آزادی و کرامت

انسانی و از بین بردن هرگونه تعذیب و تبعیض.

ماده ششم:

استقرار و استحکام روز افزون نظام جمهوری.

ماده هفتم:

ایجاد تحولات دوامدار، عمیق و بنیادی اقتصادی و اجتماعی متکی بر اساسات و ارزش های مندرج این قانون اساسی به منظور تأمین منافع اکثریت مردم افغانستان.

ماده هشتم:

از بین بردن استثمار بهر نوع و شکلی که باشد.

ماده نهم:

تضمین حق کار.

ماده دهم:

تأمین و تعمیم تعلیمات ابتدایی اجباری، توسعه و رشد تعلیمات ثانوی عمومی، مسلکی و عالی به صورت مجانی بمنظور پرورش و اکمال کادر های علمی و فنی جهت

د رناوی او د هر رنگه کړاو او توپیر د منځه وړل.

شپږمه ماده:

د جمهوري نظام ورځ په ورځ زیاتیدونکي ټینگښت او پیاوړتوب.

اوومه ماده:

د افغانستان د خلکو د اکثریت په ګټه د دی اساسی قانون د ارزښتونو او بنسټونو سره د ژورو، بنیادی او پرله پسې اقتصادی او اجتماعی ارزښتونو منځ ته راوستل.

اتمه ماده:

د هر ډول استثمار له منځه وړل.

نهمه ماده:

د کار د حق تضمینول.

لسمه ماده:

د خلکو د خدمت دپاره په اجباری توګه د لمړنیو ښوونو تامین او تعمیم او د علمی او فنی کادرونو د روزنی او بشپړتیا په منظور په وړیا ډول د ثانوی عمومی مسلکی او عالی زده

کړو پراختیا او پرمختیا.

خدمت به مردم.

یوولسمه ماده:

ماده یازدهم:

د عامی روغتیا د ښه والی او ساتنی دپاره د وقایوی او معالجوی طب پراختیا.

بسط و توسعه طب وقایوی و معالجوی بمنظور حفظ و بهبود صحت عامه.

دوولسمه ماده:

ماده دوازدهم:

د ملگرو ملتونو د منشور اساسونو او د بشر د حقوقو د جهانی اعلامیې درناوی او د عادلانه سولی ملاتړ. په نتیجه کښی د یوی هوسا او پرمخ تللی ټولنی جوړول چه د وروری، سمسومی، مرستی او د انسانی کرامت د ساتنی په بنسټ ولاړه وی.

احترام به اساسات منشور ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر و پشتیبانی از صلح عادلانه. در نهایت تشکیل یک جامعه مرفه و مترقی بر اساس برادری، برابری، تعاون و حفظ کرامت انسانی.

دوهم فصل

فصل دوم

اقتصادی بنسټونه

اساسات اقتصادی

دیارلسمه ماده:

ماده سیزدهم:

منابع لکه کانونه، ځنگلونه او انرژي، لوی صنایع، مخابرات د هوایی او ځمکنی ترانسپورت مهم تاسیسات، بندرونه، بیمی، بانکونه د خوراکی

منابع از قبیل معادن، جنگلات و انرژي، صنایع بزرگ، مخابرات، تاسیسات مهم ترانسپورت هوایی و زمینی، بنادر، بانکها، بیمه ها،

تأسیسات مهم تهیه ارزاق، آثار باستانی و تاریخی، مطابق به احکام قانون جزء دارائی ملت و اداره آن متعلق به دولت است.

ماده چهاردهم:

حد نهایی ملکیت زراعتی توسط قانون اصلاحات ارضی تعیین و تثبیت می گردد.

ماده پانزدهم:

ملکیت و تشبثات خصوصی متکی به اصل عدم استثمار توسط قانون تنظیم می شود.

ماده شانزدهم:

کوپراتیف ها و شرکت های تعاونی تولید و مصرف با اشتراک مردم به منظور تأمین منافع اکثریت مردم مطابق به احکام قانون از طرف حکومت تشویق، حمایت و رهنمایی می شود.

ماده هفدهم:

سرمایه گذاریها و تشبثات خصوصی در ساحه صنایع متوسط،

مواد و برابرولو مهم تأسیسات، لرغونی او تاریخی آثار د قانون د حکمونو سره سم د ملت شتمنی ده او اداره یی په دولت پوری اړه لری.

خوارلسمه ماده:

د زراعتی ملکیت لوره اندازه د ځمکو د اصلاحاتو د قانون له پلوه تثبیت او ټاکل کیږی.

پنځلسمه ماده:

ځانگړی ملکیتونه او تشبثات د استثمار د منځه وړلو د اصل په ملاتړ د قانون په وسیله تنظیمیږی.

شپاړسمه ماده:

حکومت د لگښت او پیدایښت تعاونی شرکتونه او کوپراتیفونه د خلکو په گډون او د خلکو د اکثریت په څکته د قانون د حکمونو سره سم تشویقوی، ملاتړ یی کوی او لارښوونه ورته کوی.

اوولسمه ماده:

د منځنیو، وړو او لاسی صنایعو په ساحه کی ځانگړی تشبثونه او پانگی

<p>کوچک و دستی مطابق به احکام قانون تشویق، حمایه و رهنمایی می شود.</p> <p>ماده هجدهم:</p> <p>تجارت کشور به اساس تجارت رهبری شده به روی منافع اکثریت مردم مطابق به احکام قانون تنظیم می شود.</p> <p>ماده نوزدهم:</p> <p>مالیات بر اساس عدالت اجتماعی مطابق به احکام قانون اخذ می گردد.</p>	<p>اچول د قانون د حکمونو سره سم تشویق کیږی، ملاتړ یی کیږی او لارښوونه ورته کیږی.</p> <p>اتلسمه ماده:</p> <p>د هیواد سوداگری د لارښودل شوی سوداگری په اساس چه خلکو د اکثریت په گټو ولاړه ده د قانون د حکمونو سره سم تنظیمیږی.</p> <p>نولسمه ماده:</p> <p>مالیه د اجتماعی عدالت په بنسټ د قانون د حکمونو سره سمه اخیستل کیږی.</p>
---	---

فصل سوم دولت

ماده بیستم:

افغانستان دولت جمهوري، دیموکراتیک، مستقل، واحد و غیر قابل تجزیه می باشد.

ماده بیست و یکم:

دریم فصل دولت

شلمه ماده:

افغانستان یو جمهوري، دیموکراتیک، خپلواک، یوموتی او نه بیلیدونکی دولت دی.

یوویشتمه ماده:

حاکمیت ملی در افغانستان به مردم تعلق دارد. ملت افغانستان عبارت است از تمام افرادی که تابعیت دولت افغانستان را مطابق به احکام قانون دارا باشند.

بر هر فرد از افراد ملت افغانستان کلمه افغان اطلاق می شود.

ماده بیست و دوم:

دین افغانستان دین مقدس اسلام است آن افراد ملت که پیرو دین اسلام نیستند در اجرای مراسم مذهبی خود در داخل حدودی که قوانین مربوط به آداب و آسایش عامه تعیین می کند آزاد می باشند.

ماده بیست و سوم:

از جمله زبان های افغانستان پشتو و دری زبان های رسمی می باشد.

ماده بیست و چهارم:

بیرق افغانستان دارای رنگ های

ملی حاکمیت په افغانستان کښې په خلکو پوری اړه لری. د افغانستان ملت ټول هغه افراد دی چه د قانون له حکمونو سره سم د افغانستان د دولت تابعیت لری.

د افغانستان د ملت د افرادو په هر یو فرد باندی د افغان د کلمی اطلاق کیږی.

دوه ویشتمه ماده:

د افغانستان دین د اسلام مقدس دین دی.

د ملت هغه کسان چه مسلمانان نه دی په هغو حدود و کښی دننه چه د آدابو او عامی هوساینی په هکله یی قوانین ټاکلی آزاد دی چه خپل مذهبی مراسم په ځای کړی.

درویشتمه ماده:

د افغانستان د ژبو له جملی څخه پښتو او دری رسمی ژبی دی.

خلیرویشتمه ماده:

د افغانستان د بیرغ رنگ تور، سور

او زرغون دی. چه دا رنگونه په افقی ډول په ټاکل شوو اندازو له پورته مخ په بڼکته واقع دی او د کښی خوا په پاسنی برخه کی یی د دولت ملی نښان لگیدلې دی. د بیرغ او ملی نښان تعریف او اندازه د قانون له خوا بنودل کیږی.

پنځه ویشتمه ماده:

د افغانستان د جمهوري دولت وسله والی قواوی چه د ملی انقلاب هدفونو ته وفاداری او پخپلو ملی عنعناتو ټینگی ولاری دی د خلکو د خدمت له پاره د حکومت د اوامرو تابع دی. د افغانستان د قلمرو نه دفاع د وسله والو قواوو په غاړه ده. او د وسله والو قواوو د عالی شوری د لاری په ملی فعالیتونو کښی برخه اخلی.

شپږویشتمه ماده:

د افغانستان اداره د قانون د حکمونو سره سم د مرکزیت

سیاه، سرخ، و سبز می باشد که بصورت افقی به اندازه های معین از بالا به پائین واقع شده و در قسمت چپ بالائی آن نشان ملی دولت نصب می باشد. تعریف و اندازه بیرق و نشان ملی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده بیست و پنجم:

قواي مسلح دولت جمهوري افغانستان که به هدف های انقلاب ملی وفادار و به عنعنات ملی خود پابند می باشند در خدمت مردم تحت اوامر حکومت قرار دارد. قواي مسلح دفاع قلمرو افغانستان را به عهده داشته از طریق شورای عالی قواي مسلح در فعالیت های ملی سهم می گیرد.

ماده بیست و ششم:

اداره افغانستان بر اصل مرکزیت مطابق به

احکام قانون استوار است. مرکز افغانستان شهر کابل می باشد.

په اصل ولاړه ده. د افغانستان مرکز د کابل ښار دی.

څلورم فصل

د خلکو حقونه او وجیبي

اوه ويستمه ماده:

د افغانستان ټول خلک ښځي وي که نر بي له تبعيض او امتياز د قانون په وړاندې يوشان حقونه او وجیبي لري.

اته ويستمه ماده:

آزادې د انسان طبيعي حق دي پرته له هغو حالاتو چه د نورو آزادي، شرافت يا عمومي ښيگړو امنيت او ملي مصلحتونو ته ډکه يا زيان ورسوي، دا حق د قانون له خوا ښودل کيږي.

نهه ويستمه ماده:

هر افغان چه د عمر اتلس کاله يي پوره کړي وي د قانون د حکمونو سره سم د رای ورکولو حق لري.

فصل چهارم

حقوق و و جایب مردم

ماده بیست و هفتم:

تمام مردم افغانستان اعم از زن و مرد بدون تبعیض و امتیاز در برابر قانون حقوق و جایب مساوی دارند.

ماده بیست و هشتم:

آزادی حق طبیعی انسان است مگر اینکه به آزادی و شرافت دیگران یا به منفعت و امنیت عامه و مصالح ملی صدمه یا لطمه وارد کند. این حق توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده بیست و نهم:

هر افغان که سن هژده سالگی را تکمیل کند مطابق به احکام قانون حق رأی دادن را دارد.

دیرشمه ماده:

د ذمی برائت اصلی حالت دی. ترخو پوری چه تورن د واکمنی محکمی لخوا په قطعی حکم سره په جزا محکوم نشی بیگناه گنل کیږی. هیڅ عمل بی د قانون له حکمه جرم نه گنل کیږی. هیچاته جزا نشی ورکول کیدی مگر د واکمنی محکمی د حکمه سره سم. هیچاته جزا نشی ورکول کیدی مگر د یو داسی قانون د حکمه سره سم چه د دغه تهمتی کار له کولو نه پومی نافذ شوی وی. هیڅوک تعقیب کیدلی، نیول کیدلی یا توقیف کیدلی نه شی مگر د قانون د حکمونو سره سم.

ماده سی ام:

برائت ذمه حالت اصلی است. متهم تا وقتی که به حکم قطعی محکمه با صلاحیت محکوم علیه قرار نگیرد بی گناه شناخته می شود. هیچ عملی را نمیتوان جرم شمرد مگر به موجب قانون. هیچ کس را نمیتوان مجازات نمود مگر بر طبق حکم محکمه با صلاحیت. هیچ کس را نمیتوان مجازات نمود مگر مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد. هیچ کس را نمیتوان تعقیب، گرفتار یا توقیف نمود مگر مطابق به احکام قانون.

یو دیرشمه ماده:

جرم د هر چا خپل ځانی شی دی د تورن تعقیبول، نیول، توقیفول او سزا ورکول بل هیچاته نه ورغځیږی کړول او له انسانی کرامت نه مخالفه

ماده سی ویکم:

جرم یک امر شخصی است. تعقیب، گرفتاری یا توقیف متهم و تطبیق جزاء بر او به شخص دیگري

سزای ټاکل ناروا دی.

سرایت نمی کند.

هر څوک حق لری چه د هغه
تور د لری کولو په غرض
چه د قانون له مخی پری
لگول شوی وی د ځان د دفاع دپاره
وکیل ونیسی.

تعذیب و تعیین جزائی که مخالف
کرامت انسانی باشد جواز ندارد.
هر شخص حق دارد برای دفع
اتهامی که قانوناً علیه او وارد
گردیده وکیل مدافع تعیین کند.

دوه دیرشمه ماده:

ماده سی و دوم:

د چا پوره وړی کیدل د پورورپی د
آزادی د سلیدو یا کمیدو
سبب کیدای نه شی. د پور ویستلو
لاری، چاری د قانون له خوا
بنودلی کیږی.

مدیون بودن شخص در برابر شخص
دیگر موجب سلب یا محدود شدن
آزادی وی شده نمی تواند. طرز و
وسایل تحصیل دین توسط قانون
تنظیم می گردد.

دری دیرشمه ماده:

ماده سی و سوم:

هر افغان حق لری چه د خپل هیواد
سیمی هر ځای ته ولاړ شی او هلته
استوگنه غوره کړی پرته له هغو ځایو
څخه چه قانون منع کړی وی.

هر افغان حق دارد در هر نقطه از
ساحه کشور خود سفر نماید و
مسکن اختیار کند مگر در مناطقی
که قانون ممنوع قرار داده است.

همدارنگه هر افغان حق لری چه د
قانون د حکمونو سره سم د
افغانستان نه د باندی سفر وکړی او
بیرته افغانستان ته راشی.

همچنین هر افغان حق
دارد مطابق به احکام
قانون بخارج سفر نماید و به وطن
عودت کند.

خلوردیرشمه ماده:

هیڅ افغان په افغانستان کی دننه او یا د افغانستان نه د باندی په شپړلو محکومیدلی نه شی.

هیڅوک په یوه ځای کښی له میشته کیدلو او یا د هغه ځای نه بل ځای ته لیریدلو څخه منع کیدای نشی مگر په داسی حالاتو کښی چه د قانون د امنیت او عامه گټو د تأمین په منظور اجازه ورکړی وی.

هیڅ افغان د یو جرم په تور بهرنی دولت ته سپارل کیدای نشی.

پنځه دیرشمه ماده:

د هر چا کور د بلوسی نه په امن دی هیڅوک حتی دولت هم د اوسیدونکی د اجازی یا دیوی واکمنی محکمی له حکمه پرته او بی د هغو حالاتو او لارو چارو چه په قانون کښی څرگندی بنودل شویدی د چا کور ته ننوتلی او هغه لټولی نشی.

د مشهود جرم په وخت کی مسؤل

ماده سی و چهارم:

هیڅ افغان به تبعید در داخل و یا خارج افغانستان محکوم شده نمی تواند.

هیڅ شخص به منع اقامت در محل معین یا انتقال از آن محکوم شده نمی تواند مگر در حالاتی که قانون به منظور تأمین امنیت و منافع عامه اجازه داده باشد.

هیڅ افغان بعلت اتهام جرم به دولت خارجی سپرده نمی شود.

ماده سی و پنجم:

مسکن شخص از تعرض مصئون است. هیڅ شخص به شمول دولت نمی تواند بدون اجازه ساکن یا حکم محکمه باصلاحیت و بغیر از حالات و طرزیکه در قانون تصریح شده به مسکن کسی داخل شود یا آنرا تفتیش کند.

در مورد جرم مشهود مامور مسؤل

می تواند به مسکن شخص بدون اجازه او یا اجازه قبلی محکمه به مسئولیت خود داخل شود و یا آنرا تفتیش کند.

مامور مکلف است بعد از داخل شدن یا اجرای تفتیش در خلال مدتی که قانون تعیین می کند حکم محکمه را حاصل نماید.

ماده سی و ششم:

ملکیت از تعرض مصئون است ملکیت هیچ شخص بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت مصادره نمی شود.

استملاک ملکیت خصوصی تنها به مقصد تأمین منافع عامه در بدل تعویض عادلانه به موجب قانون مجاز می باشد.

هیچ شخص از کسب ملکیت و تصرف در آن منع نمی شود مگر در حدود قانون. طرز استعمال ملکیت به منظور تأمین منافع عامه توسط قانون

مامور د یو چا کور ته بی د هغه د اجازی یا د محکمی د مخکینی اجازی خخه په خپل مسؤلیت ننوتلی شی او هغه لټولی شی، خو دغه مامور پدی مکلف دی چه د ننوتلو، او لټولو نه وروسته د قانون د خوا په بنودل شوی مودی کی دننه د محکمی حکم تر لاسه کړی.

شپږ دیرشمه ماده:

ملکیت د بلوسی نه په امن دی د هیچا ملکیت د قانون د حکم او د یوی واکمنی محکمی د فیصلی نه پرته مصادره کیدلای نشی د خصوصی ملکیت استملاک یوازی د عمومی بنیگرو دپاره د عادلانه عوض په بدل کنبی د قانون د حکمونو سره سم جواز لری.

هیڅوک د ملکیت له لاس ته راوړلو او تصرف خخه منع کیدای نه شی مگر د قانون په پولو کی.

د ملکیت د استعمال لاری چاری د عامو بنیگرو دپاره د قانون د پلوه

تنظیم او بنودل کیری.

اوه دیرشمه ماده:

د هر چا د مخابراتی آزادی او پټوالی په لیک سره وی که په تېلفون که په تېلگراف او یا په کومه بله وسیله د بلوسی نه په امن دی.

دولت د چا د مخابراتی د پلټنی حق نلری مگر د قانون د حکمونو سره سم په سملاسی حالاتو کښی چه قانون بنودلی دی مسؤل مامور بی لدی چه لومړی له محکمی څخه اجازه واخلي په خپل مسؤلیت سره کولی شی چه مخابراتی وپلټی.

دغه مامور پدی مکلف دی چه د پلټنی څخه وروسته په هغه موده کښی چه قانون بنودلی ده د محکمی حکم ترلاسه کړی.

اته دیرشمه ماده:

د فکر او بیان آزادی د بلوسی نه په امن ده. هر افغان حق لری چه د قانون د حکمونو سره سم په وینا،

تنظیم و رهنمائی می شود.

ماده سی و هفتم:

آزادی و محرمیت مخابرات اشخاص چه بصورت مکتوب و چه بوسیله تېلفون و تلگراف و یا وسایل دیگر باشد از تعرض مصئون است.

دولت حق تفتیش مخابرات اشخاص را ندارد مگر بموجب حکم قانون. در حالات عاجل که در قانون تعریف می گردد مامور مسؤل می تواند بدون اجازه قبلی محکمه به مسؤلیت خود به تفتیش مخابرات اقدام کند.

مامور مکلف است بعد از اجرای تفتیش در خلال مدتی که قانون تعیین می کند حکم محکمه را حاصل نماید.

ماده سی و هشتم:

آزادی فکر و بیان از تعرض مصئون است. هر افغان حق دارد فکر خود را به وسیله گفتار، نوشته،

تصویر یا امثال آن مطابق به احکام قانون اظهار کند.

اجازه و امتیاز تأسیس مطابع و نشر مطبوعات تنها به اتباع افغانستان مطابق به احکام قانون داده می شود.

تأسیس مطابع بزرگ و تأسیس و تدویر دستگاه عامه فرستنده رادیو و تلویزیون مختص به دولت است.

ماده سی و نهم:

اتباع افغانستان حق دارند برای تأمین مقاصد جانی و صلح آمیز بدون حمل سلاح مطابق به احکام قانون اجتماع نمایند.

ماده چهلیم:

برای انعکاس خواسته های اجتماعی و تربیت سیاسی مردم افغانستان تا زمانی که این آرزو برآورده گردد و به رشد طبیعی خود برسد سیستم یک حزبی در

لیکنه، تصویر او یا داسی نورو وسیلو سره خپل فکر څرگند کړی.

د چاپخانو د تأسیس او د مطبوعاتو د خپرولو اجازه او امتیاز د قانون د حکمونو سره سم یوازی د افغانستان اتباعو ته ورکول کېږی.

د لویو چاپخانو، د رادیو او تلویزیون، د عامو خپرونکو کارځیو تأسیس او چلول یوازی په دولت پوری اړه لری.

نهمه دیرشمه ماده:

د افغانستان اتباع حق لری چه د روا او سوله ناکو مقصدونو د پوره کولو دپاره د قانون د حکمونو سره سم بی وسلی ټولنه وکاندی.

څلویښتمه ماده:

د افغانستان د خلکو د سیاسی روزنی او اجتماعی غوښتنو د څرگندولو په منظور تر هغه وخته چه دا آرزو ترسره کیږی او طبیعی ودی ته رسیږی په هیواد کی د ملی انقلاب د

ځونډ په لارښودنه کوم چه د افغانستان د خلکو د ۱۳۵۲ کال د چنگاښ د شپږ ویشتمی نیتی د مترقی او ولسی انقلاب بنسټ ایښودونکی او مخکښی ځونډ دی یوازی یوځونډیز سیستم ټینگ وی.

یوځلوپښتمه ماده:

کار د هر افغان چه د کولو وس یی ولری حق، شرف او د غاړی فرض دی.

د کار د تنظیم دپاره چه کوم قوانین جوړیږی د هغوی لوی هدف یوی داسی مرحلی ته رسیدل دی چه په هغی کی د ټولو زیارکښانو، کروندگرو، کاریگرو او اصنافو حقونه او ښیگری وساتلی شی د کار مناسب حالات را پیدا شی او د کاریگرو او کارفرمایانو ترمنځ روابط په عادلانه او پرمخ تللی ډول تنظیم شی.

د کسب او کار غوره کول په هغو شرایطو کښی دننه چه قانون ټاکلی

کشور به رهبری حزب انقلاب ملی که بانی وپیشاهنگ انقلاب مردمی و مترقی ۲۶ سرطان سال ۱۳۵۲ مردم افغانستان بر قرار خواهد بود.

ماده چهل و یکم:

کار حق، شرف و فریضه هر افغانیست که قدرت اجرای آنرا داشته باشد.

هدف عمده قوانین که برای تنظیم کار وضع می گردد رسیدن به مرحله ای است که در آن حقوق و منافع تمام زحمت کشان، دهقانان، کارگران و اصناف حمایت شود، شرایط مساعد کار فراهم گردد، روابط بین کارگر و کارفرما بصورت عادلانه و مترقی تنظیم گردد.

انتخاب شغل و حرفه در داخل شرایطی که قانون تعیین می نماید

دی آزادی دی.

آزاد می باشد.

دوه څلویښتمه ماده:

ماده څهله و دوم:

دافغانستان اتباع د اهلیت له مخی او د قانون د حکمونو سره سم د دولت د خدمت دپاره منل کیږی.

اتباع افغانستان به اساس اهلیت و به موجب احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته می شوند.

دری څلویښتمه ماده:

ماده څهله و سوم:

بیگار که د دولت لپاره هم وی ناروا دی.

تحمیل کار اجباری اگر چه برای دولت باشد جواز ندارد.

د بیگار بندیز د هغو قوانینو د عملی کولو په لاره کښی چه د عمومی بنیگرو په نیت د یوځایی کار د سمبیت دپاره جوړیږی کوم خندا نه راپورته کوی.

تحریم کار اجباری مانع تطبیق قوانینی نمی شود که به منظور تنظیم فعالیت دسته جمعی برای تأمین منافع عامه وضع می گردد.

څلور څلویښتمه ماده:

ماده څهله و چهارم:

هر افغان مکلف دی چه دولت ته مالیه او محصول ورکړی. هیچ راز مالیه او محصول بی د قانون له حکمه نشی تړل کیدای.

هر افغان مکلف است به دولت مالیه و محصول تادیه کند. هیچ محصول و مالیه بدون حکم قانون وضع نمی شود.

د مالیی او محصول اندازه او د هغو د ورکولو لاری چاری یی د اجتماعی عدالت سره سم د قانون له خوا

اندازه مالیه و محصول و طرز تادیه آن با رعایت عدالت اجتماعی توسط

بنودلی کیږي.

دا حکم په خارجي اشخاصو باندې هم چلېږي.

پنځه څلویښتمه ماده:

د هیواد څخه دفاع د افغانستان د ټولو اتباعو سپیڅلی وظیفه ده.

د افغانستان ټول اتباع د قانون د حکمونو سره سم عسکري خدمت په کولو مکلف دي.

شپږ څلویښتمه ماده:

د اساسی قانون له حکمونو سره سم چلیدل، د جمهوري نظام او د ۱۳۵۲ کال د چنگاښ د ۲۶ نېټې د انقلاب د هدفونو سره وفاداري، د جمهور رئیس درناوی کول، قوانینو ته غاړه ایښودل عمومي نظم او امن ته پاملرنه، د هیواد د ښیځېرو ساتل او په ملي ژوند کېښي ګډون کول د افغانستان د ټولو خلکو وظیفه ده.

اووه څلویښتمه ماده:

هیڅوک نه شي کولی چه ددی اساسی قانون دمندرجه حقوقو او آزادیو څخه

قانون تعیین می گردد.

این حکم در مورد اشخاص خارجی نیز تطبیق می شود.

مادهٔ چهل و پنجم:

دفاع از وطن وظیفه مقدس تمام اتباع افغانستان است.

کافة اتباع افغانستان به اجرای خدمت زیر بیرق مطابق به احکام قانون مکلف می باشند.

مادهٔ چهل و ششم:

پیروی از احکام قانون اساسی، وفاداری به اهداف انقلاب ۲۶ سرطان ۱۳۵۲ و نظام جمهوری احترام به رئیس جمهور، اطاعت به قوانین، رعایت نظم و امن عامه، صیانت منافع وطن و اشتراک در حیات ملی وظیفه تمام مردم افغانستان است.

مادهٔ چهل و هفتم:

هیچ کس نمی تواند با استفاده از حقوق و آزادی های

مندرج این قانون اساسی به استقلال ملی، تمامیت ارضی، وحدت ملی و به خواسته های منافع اکثریت مردم و یا به هدف های انقلاب ۲۶ سرطان ۱۳۵۲ صدمه وارد کند.

په استفادی سره ملی خپلواکی، دخواوری تمامیت، ملی وحدت او هغو غوښتنو ته چه دخلکو داکثریت په ښیگړو ولاړی وی او یا د ۱۳۵۲ کال دچنگاښ د ۲۶ نیتی د انقلاب نورو هدفونو ته ډکه او زیان ورسوی.

پنځم فصل

ملی جرگه

اته څلویښتمه ماده:

ملی جرگه د افغانستان د خلکو د ارادی څرگندویه ده او د ټول ملت څخه نمایندگی کوی.

نهه څلویښتمه ماده:

د ملی جرگی غړی چه پنځوس په سلو کی یی کروند کړ او کاریگر تشکیلوی د کوند له پلوه پیشنهاد او د آزادو، عامو، پټو او سماسمو انتخاباتو د لاری د قانون د حکمونو سره سم د یوی څلور کلنی مودی دپاره د خلکو له خوا غوره کیږی.

د دی مقصد دپاره افغانستان په

فصل پنجم

ملی جرگه

ماده ۴۷ و هشتم:

ملی جرگه افغانستان مظهر اراده مردم آن است و از قاطبه ملت نمایندگی می کند.

ماده ۴۸ و نهم:

اعضای ملی جرگه که پنجاه فیصد آنرا دهقانان و کارگران تشکیل می دهد از جانب حزب پیشنهاد و از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری، و مستقیم، مطابق به احکام قانون برای مدت چهار سال از طرف مردم انتخاب می شوند.

به این منظور افغانستان به

انتخابی ونهونو ویشل کیږي د ونهونو شمیر او سیمه د قانون له مخه ټاکل کیږي.

پنځوسمه ماده:

د ملی جرگي د وکیلانو د غوره کیدو لاری چاری، شرطونه، او د دوی وظیفی به د قانون د حکمونو سره سمی تنظیمیږي.

د یو وکیل د انتخاب په قانونی والی باندی د اعتراض او د ده د غړیتوب د وثیقی کره کتنه د ملی جرگي د داخلی وظایفو د اصولو سره سم تر اجراء لاندی نیوله کیږي.

یو پنځوسمه ماده:

د وکیل څخه د وکالت د امتیاز سلبول د ملی جرگي د غړو دری برخو څخه د دوو برخو په موافقی سره کیدی شی.

دوه پنځوسمه ماده:

د انتخاب کوونکو شرطونه د انتخاباتو په قانون کنبی بنودل کیږي.

حوزه های انتخاباتی تقسیم می گردد. تعداد و ساحه حوزه ها توسط قانون تعیین می شود.

ماده پنجاهم:

طرز و شرایط انتخاب وکلای ملی جرگه و وظایف شان مطابق به احکام قانون تنظیم می گردد.

طرز تدقیق وثایق و رسیدگی به اعتراض بر قانونی بودن انتخاب یک وکیل مطابق به اصول وظایف داخلی ملی جرگه صورت می گیرد.

ماده پنجاه و یکم:

سلب امتیاز وکالت از وکیل تنها به موافقه دو ثلث اعضای ملی جرگه صورت می گیرد.

ماده پنجاه و دوم:

شرایط انتخاب کنندگان در قانون انتخابات تعیین می گردد.

شخصی که به عضویت ملی جرگه انتخاب می شود باید علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد اوصاف آتی باشد:

۱- اقلأ ده سال قبل از تاریخ انتخاب تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشد.

۲- از طرف محکمه به حرمان از حقوق سیاسی محکوم نشده باشد.

۳- سن بیست و پنج سالگی را در موقع انتخاب تکمیل کرده باشد.

ماده پنجاه و سوم:

هر عضو ملی جرگه حق دارد در داخل جرگه در موضوع مورد مباحثه نظریه خود را مطابق به اصول وظایف داخلی اظهار نماید.

هغه څوک چه د ملی جرگې د غړیتوب دپاره غوره کیږي په کار دی چه د انتخاب کوونکو په شرطونو سربریره دغه صفتونه هم ولری:

۱- باید د ملی جرگې په غړیتوب باندی د غوره کیدو نه لمړی یی لږ تر لږه لس کاله پخوا د افغانستان د دولت تابعیت حاصل کړی وی.

۲- د محکمی له خوا د سیاسی حقونو څخه په محرومی محکوم شوی نه وی.

۳- د انتخاب په وخت کښی یی د خپل عمر پنځه ویشتم کال پوره کړی وی.

دری پنځوسمه ماده:

د ملی جرگې هر یو غړی حق لری چه د جرگې دننه دهغه موضوع په باب چه خبری پری روانی وی خپله نظریه د داخلی وظایفو په اصولو، برابره څرگنده کړی.

خلور پنځوسمه ماده:

د ملی جرگی هیڅ یو غړی د هغی نظری له کبله چه د خپلی وظیفی د پرځای کولو په وخت کی یی ښکاره کوی د عدلی تعقیب لاندی نه راځی. که چیری د ملی جرگی په یو غړی باندی تور پوری شی نو مسؤل مامور د دغی پینبی خبر ملی جرگی ته ورکوی او پس له هغه چه د جرگی غړی په اکثریت سره اجازه ورکاندی تورن د عدلی تعقیب لاندی راځی. د شرکند جرم په باب مسؤل مامور کولی شی چه تورن بی د جرگی د اجازی نه د عدلی تعقیب لاندی راوړی او ویی نیسی. که چیری عدلی تعقیب د قانون له مخی د توقیف غوښتنه کوله نو مسؤل مامور مکلف دی چه سملاسی جرگی ته خبر ورکړی. که چیری نور په داسی وخت کی پینش شوی وی چه جرگی تعطیل وی نو د توقیف خبر د جرگی اداری

ماده پنجاه و چهارم:

هیچ عضو ملی جرگه به علت رأی یا نظریه ای که هنگام اجرای وظیفه ابراز می دارد مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد. هرگاه یک عضو ملی جرگه به جرمی متهم شود مامور مسئول از موضوع به ملی جرگه اطلاع می دهد و بعد از آنکه جرگه مذکور به اکثریت آراء اجازه بدهد متهم تحت تعقیب عدلی قرار می گیرد. در موارد جرم مشهود مامور مسئول می تواند متهم را بدون اجازه جرگه تحت تعقیب عدلی قرار دهد و گرفتار نماید. هرگاه تعقیب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند مامور مسئول مکلف است موضوع را بلافاصله به اطلاع جرگه و در هنگام تعطیل به اطلاع هیأت اداری جرگه

هیأت ته ورکول کیږي.

برساند.

اداری هیأت مکلف دی چه ملی جرگه د راتلونکی اجلاس په لمړی غونډه کښی د موضوع څخه خبر کړی.

هیأت اداری مکلف است موضوع را به اطلاع اولین جلسه ملی جرگه که بعد از تعطیل صورت می گیرد برساند.

پنځه پنځوسمه ماده:

حکومت کولی شی چه دملی جرگی په غونډو کی ګډون وکړی. ملی جرگه کولی شی چه د حکومت غړی خپلی غونډی ته وغواړی او دهغوی نه څرګندتیا وغواړی.

ماده پنجاه و پنجم: حکومت می تواند در جلسات ملی جرگه اشتراک ورزد. جرگه می تواند حضور اعضای حکومت را در جلسه مطالبه و از آنها استیضاح نماید.

په غونډو کی به د ملی جرگی مباحثی ښکاره وی مگر کله چی جمهور رئیس د غونډی پتوالی اعلام کړی همدارنگه کله چی د ملی جرگی مشر او یا د حکومت هر غړی او یا لږ تر لږه د ملی جرگی لس تنه غړی دا غوښتنه وکړی چه جرگه دی پټه وشی او جرگه داغوښتنه ومني.

مباحثات جلسات ملی جرگه علنی می باشد مگر اینکه رئیس جمهور سری بودن جلسه را اعلام بدارد. همچنان رئیس ملی جرگه، هر عضو حکومت و یا اقلاً ده نفر از اعضای ملی جرگه می توانند سری بودن آن را درخواست نمایند و جرگه این درخواست را بپذیرد.

هیڅوک په سرزوری سره دملی جرگی دیره ځای ته ننو تلای نشی او که څوک ددی حکم نه مخالفت وکړی د قانون

هیچ کس نمی تواند عناً به مقرر ملی جرگه داخل شود. متخلفین مطابق به

د حکمونو له منځه به سزاور کول کېږي.

شپږ پنځوسمه ماده:

بي له هغو حالاتو چه حکم يي پدي اساسي قانون کي په صراحت نښودل شوي دي د ملي جرگي فيصله د حاضر و غړو د رايو په اکثريت کېږي.

او ه پنځوسمه ماده:

ملي جرگه په هر کال کي څلور مياشتي پرله پسي عادي غونډه چه د ليندې په اوله نيټه پيل کېږي دايروي.

اته پنځوسمه ماده:

ملي جرگه د تقينې دورې په اول وخت کي د خپلو غړو له منځه يوکس د مشر په توگه غوره کوي جرگه د خپلو غړو له منځه دوه تنه د لومړي نايب او دوهم نايب په حيث او دوه تنه نور د منشي او د منشي د نايب په حيث د کلني غونډې په اول سرکي د يو کال دپاره غوره کوي.

احکام قانون مجازات مي شونډ.

ماده پنجاه و ششم:

جز در مواردی که حکم آن صریحاً در این قانون اساسی ذکر گردیده تصمیم ملی جرگه به اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ می گردد.

ماده پنجاه و هفتم:

ملي جرگه در هر سال یک اجلاس عادي برای مدت چهار ماه مسلسل که به تاريخ اول قوس آغاز می شود دایر می کند.

ماده پنجاه و هشتم:

ملي جرگه در آغاز دوره تقينېه از بين اعضاي خود یک نفر را به حيث رئيس انتخاب می کند. جرگه از بين اعضاي خود دو نفر را به حيث نايب اول و دوم رئيس و دو نفر ديگر را به حيث منشي و نايب منشي در آغاز اجلاس سالانه برای مدت یک سال انتخاب میکند.

اشخاص فوق هیات اداری ملی جرگه را تشکیل می دهند و در ظرف مدت اعظمی پانزده روز از آغاز اجلاس باید انتخاب گردند.

ماده پنجاه و نهم:

ملی جرگه برای مطالعه دقیق و مفصل موضوعات مورد بحث بر طبق احکام اصول و وظایف داخلی، انجمن ها تعیین می کند.

ماده شصتم:

ملی جرگه اصول و وظایف داخلی خود را وضع می نماید.

ماده شصت و یکم:

برای اعضای ملی جرگه معاش مناسب مطابق به احکام قانون تعیین می گردد.

ماده شصت و دوم:

ملی جرگه برای تنظیم امور حیاتی افغانستان مطابق به احکام این قانون اساسی بر مسوده قوانینی که از طرف

دغه پورتنی کسان، د جرگی اداری هیات تشکیلوی او په اعظمی ډول د غونډې د پیل کیدو نه وروسته د پنځلس ورځو په موده کی غوره کیږی.

ننه پنځوسمه ماده:

ملی جرگه د بحث لاندی موضوعاتو باندی د کره او پراخی کتنی دپاره د داخلی وظیفو د اصولو د حکمونو سره سمی جرگه کی جوړوی.

شپیتمه ماده:

ملی جرگه د خپلو داخلی وظایفو اصول جوړوی.

یو شپیتمه ماده:

د ملی جرگی د غړو دپاره د قانون د حکم سره سم مناسب معاش ټاکل کیږی.

دوه شپیتمه ماده:

ملی جرگه د افغانستان د حیاتی چارو د سمون دپاره د دی اساسی قانون په حکمونو برابر د قوانینو په هغو مسودو باندی چه د حکومت او یا

حکومت و قوه قضائیه پیشنهاد می گردد بعد از مطالعه و غور تصمیم لازم اتخاذ می نماید. اتخاذ تصمیم بر بودجه، تصدیق معاهدات بین الدول، فرستادن قطعات قوای مسلح دولت جمهوری افغانستان به خارج از صلاحیت های ملی جرگه می باشد.

در هنگام تعطیل یا انحلال ملی جرگه حکومت می تواند برای تنظیم امور عاجل فرامین تقنینی تسوید و ترتیب کند، این فرامین بعد از توشیح و اعلام رئیس جمهور نافذ می گردد.

این فرامین تقنینی جهت اتخاذ تصمیم به ملی جرگه در خلال مدت سی روز از تاریخ انعقاد اولین جلسه آن ارائه می شود.

قضائیه قوی له خوا ورتنه پیشنهاد شوی وی وروسته د مطالعی او غور نه لازم تصمیم نیسی. په بودجی باندي تصمیم نیول، د بین الدول معاهدو تصدیقول، خارج ته د افغانستان د جمهوری دولت د وسله والو قواو د ټولگیو لیږل د ملی جرگه کی په واک کښی دی.

د ملی جرگه د تعطیل یا انحلال په وخت کښی حکومت کولی شی د عاجلو چارو د سمون دپاره تقنینی فرمانونه تسوید او ترتیب کړی، دا فرمانونه د جمهور رئیس د ښکلولو او اعلامولو څخه وروسته نافذ گڼل کیږی.

دغه فرمانونه د ملی جرگه د لومړنی غونډی له نیټی نه تر ډیر شو ورځو پوری ملی جرگه ته د تصمیم نیولو دپاره وړاندی کیږی.

دري شپيتمه ماده:

قانون هغی مصوبی ته وایی چه ملی جرگی منلی او جمهور رئیس بنکلی وی.

خلور شپيتمه ماده:

هیخ قانون نشی کولی چه د اسلام د سپیخلی دین اساسونو، جمهوری نظام او نورو هغو ارزښتونو څخه مناقض وی چه پدی اساسی قانون کښی راغلی دی.

ماده شصت و سوم:

قانون عبارت است از مصوبه ملی جرگه که به توشیح رئیس جمهور رسیده باشد.

ماده شصت و چهارم:

هیچ قانون نمی تواند مناقض اساسات دین مقدس اسلام، نظام جمهوری و دیگر ارزش های مندرج این قانون اساسی باشد.

شپږم فصل

لویه جرگه

پنځه شپيتمه ماده:

په افغانستان کښی لویه جرگه د افغانستان دخلکو دستر قدرت، واک، او ارادی بنکارندو په ده. لویه جرگه ددی لاندی کسانو څخه جوړه ده:

- د ملی جرگی غړی.
- د گوند د مرکزی شوری غړی.
- د حکومت او وسله والو قواو او د عالی شوری غړی.

فصل ششم

لویه جرگه

ماده شصت و پنجم:

در افغانستان لویه جرگه عالی ترین مظهر قدرت و اراده مردم آن است.

لویه جرگه مرکب است از:

- اعضای ملی جرگه.
- اعضای شورای مرکزی حزب.
- اعضای حکومت و شورای عالی قوای مسلح.

- د ستری محکمی غړی.
- د هر ولایت د پنځو تنو څخه تر اتو تنو پوری نمایندگان.
- اعضاء ستره محکمه.
- د هر ولایت د پنځو تنو څخه تر اتو تنو پوری نمایندگان.
- دیرش تنه غړی چه د فرمان په وسیله د جمهور رئیس له خوا ټاکل کیږی.
- شپږ شپيتمه ماده:
- لویه جرگه د دی اساسی قانون د حکمونو سره سم په جمهوری فرمان دایرېږی.
- جمهور رئیس د لویې جرگې رئیس دی.
- د جمهور رئیس د مړینی یا استعفی په صورت کښی لویه جرگه د مړینی یا استعفا د ورځی له تاریخ نه په شلو ورځو کښی دننه د جمهوری ریاست د مقام له خوا دایرېږی.
- اوه شپيتمه ماده:
- لویه جرگه د لاندی مقصدونو او حالاتو دپاره د جمهور رئیس او یا د لویې جرگې د نائب رئیس په مشری دایرېږی:
- ۱- د اساسی قانون تعدیل.
- اعضاء ستره محکمه.
- پنج الی هشت نفر نماینده از هر ولایت.
- سی نفر اعضاء که بوسیله فرمان از طرف رئیس جمهور تعیین میشود.
- ماده شصت و ششم:
- لویه جرگه مطابق به احکام این قانون اساسی توسط فرمان رئیس جمهور دایر می شود.
- رئیس جمهور، رئیس لویه جرگه می باشد.
- در صورت وفات یا استعفاى رئیس جمهور در خلال مدت بیست روز از تاریخ وفات یا استعفاء، لویه جرگه از طرف مقام ریاست جمهوری دایر می گردد.
- ماده شصت و هفتم:
- لویه جرگه در حالات آتی تحت ریاست رئیس جمهور و یا نائب رئیس لویه جرگه دایر می گردد:
- ۱- تعدیل قانون اساسی.

۲- د جمهور رئیس انتخابول او یا د هغه د استعفی منل.

۳- د جنگ او اوربند د اعلان تصویبول.

۴- د بلی هری مهمی پېښی په مقصد چه لویی جرگی د تصویب غوښتنه وکړی.

اته شپیتمه ماده:

په داسی حالت کښی چه لویه جرگه دایره وی د هغی د غړو په هکله د دی اساسی قانون د څلور پنخوسمی مادی حکم عملی کیری.

نهه شپیتمه ماده:

د لویی جرگی مباحثی به ښکاره وی مگر کله چه د حکومت د دوو برخو نه زیات غړی یا د گوند مرکزی شوری او یا د جرگی دیرش تنه غړی وغواړی چه غونډه دی پټه وی او لویه جرگه دا غوښتنه ومنی.

اویاومه ماده:

لویه جرگه د پرانیستلو وروسته په لومړنی غونډه کښی د خپلو غړو له

۲- انتخاب و قبول استعفی رئیس جمهور.

۳- تصویب اعلان حرب و متارکه.

۴- هر واقعه مهمی که تصویب لویه جرگه را ایجاب کند.

ماده شصت و هشتم:

در هنگام دایر بودن لویه جرگه حکم ماده پنجاه و چهارم این قانون اساسی در مورد اعضای آن تطبیق می گردد.

ماده شصت و نهم:

مباحثات لویه جرگه علنی می باشد مگر اینکه بیش از دو ثلث اعضای حکومت و یا شورای مرکزی حزب و یا سی نفر از اعضاء سری بودن آنرا درخواست نمایند و لویه جرگه این درخواست را بپذیرد.

ماده هفتادم:

لویه جرگه بعد از افتتاح در اولین جلسه خود

مینځه یو تن د رئیس د نائب په توگه او دوه تنه د منشیانو په توگه د خپلو غړو د رایو په اکثریت سره غوره کوی.

یو او یوومه ماده:

پرتله له هغو حالاتو څخه چه احکام یی پدی اساسی قانون کښی په څرگند ډول راغلی دی د لویی جرگی تصمیم د هغی د حاضر و غړو په اکثریت سره نیول کیږی.

دوه او یوومه ماده:

د دی اساسی قانون د حکمونو سره سم د لویی جرگی تگ لاره د قانون له خوا بنودل کیږی.

دری او یوومه ماده:

لویه جرگه هغه واکونه لری چه پدی اساسی قانون کښی ټاکل شوی دی.

څلور او یوومه ماده:

د ملی جرگی د ړنگیدو په حالت کښی د هغی غړی د لویی جرگی د

نائب رئیس و دو نفر منشی را از بین اعضای خود به اکثریت آراء اعضاء انتخاب می کند.

ماده هفتاد و یکم:

جز در مواردی که احکام آن صریحاً در این قانون اساسی ذکر گردیده تصمیم لویه جرگه به اکثریت آراء اعضاء حاضر اتخاذ می گردد.

ماده هفتاد و دوم:

با رعایت احکام این قانون اساسی طرز العمل لویه جرگه توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده هفتاد و سوم:

لویه جرگه دارای صلاحیت هائی می باشد که در این قانون اساسی تعیین گردیده است.

ماده هفتاد و چهارم:

در حالات انحلال ملی جرگه اعضاء آن حیثیت خود را به صفت

اعضای لویه جرگه تا دایر شدن ملی جرگه جدید حفظ می کنند.

در حالت دایر بودن اجلاس لویه جرگه همه اعضای آن بدون در نظر داشت مقام، رتبه و وظیفه حق مساوی دارند.

غرو په توگه خپل حیثیت د نوی ملی جرگی تر دایریدو پوری ساتی.

په داسی حالت کښی چه د لویی جرگی غونډی روانی وی د هغی ټول غړی پرته لدی چه مقام، رتبه، او وظیفه یی په نظر کښی ونیول شی مساوی حقونه لری.

اووم فصل

جمهور رئیس

پنځه او یوومه ماده:

جمهور رئیس د افغانستان د دولت مشر دی او د اجرائیه قوی او گوند وظیفی د دی اساسی قانون او د گوند د اساسنامی له حکمونو سره سم په مستقیمه توگه په غاړه لری او د مربوطو اورگانونو د لاری یی اداره او لارښودنه کوی.

شپږ او یوومه ماده:

جمهور رئیس لومړی د گوند له خوا نومول کیږی او د یوی شپږ کلنی مودی لپاره د لوی جرگی له خوا د

فصل هفتم

رئیس جمهور

ماده هفتاد و پنجم:

رئیس جمهور در رأس دولت افغانستان قرار داشته، وظایف قوه اجرائیه و حزبی را که مطابق به احکام این قانون اساسی و اساسنامه حزب مستقیماً به عهده دارد توسط ارگانهای مربوط اداره و رهنمایی می کند.

ماده هفتاد و ششم:

رئیس جمهور پس از نامزد شدن از طرف حزب از طریق لویه جرگه به اکثریت

- هغی د غړو د دريو برخو څخه د دوه برخو د رایو په اکثریت انتخابیږی.
- اوه او یا ومه ماده:
- جمهور رئیس باید د افغانستان د اتباعو څخه وی، مسلمان وی او هغه او همسری د افغانی مور او افغان پلاره زیږیدلی وی او د مدنی او سیاسی حقونو څخه ګټه من او عمر یی د څلویښتو کالو څخه کم نه وی.
- اته او یا ومه ماده:
- د جمهور رئیس صلاحیتونه او وظیفی دادی:
- ۱- د افغانستان د وسله والو قواو لویه مشری.
- ۲- د لوی جرګی په سلا د جنګ او اوربند اعلان.
- جمهور رئیس کولی شی چه د سملاسی او څرګند خطر په حالت کښی چه خپلواکی او د خاوری تمامیت تهدید کړی او یا په نورو سملاسی حالاتو کښی استثنایی تصمیم ونیسی او لویه جرګه دو ثلث آراء اعضا برای مدت شش سال انتخاب می گردد.
- ماده هفتاد و هفتم:
- رئیس جمهور باید تبعه افغانستان و مسلمان بوده خود و همسر وی از والدین افغان متولد و از حقوق مدنی و سیاسی برخوردار و سن وی از چهل سال کم نباشد.
- ماده هفتاد و هشتم:
- رئیس جمهور دارای صلاحیت ها و وظایف آتی می باشد:
- ۱- قیادت اعلی قوای مسلح کشور.
- ۲- با مشوره لویه جرګه اعلان حرب و متارکه.
- در صورت خطر فوری و آشکاری که استقلال و تمامیت ارضی را تهدید کند و یا در حالات عاجل دیگر، رئیس جمهور می تواند تصمیمات استثنایی اتخاذ نماید و لویه جرګه

- دایره کړی. را دایره کند.
- ۳- د اضطرار د حالت اعلامول او ختمول.
- ۳- اعلان حالت اضطرار و خاتمه دادن به آن.
- ۴- د لوی جرگی دایرول او پرانیستل.
- ۴- دایر کړدن و افتتاح لویه جرگه.
- ۵- د ملی جرگی د عادی غونډی پرانیستل او د هغی د فوق العاده غونډی دایرول او پرانیستل.
- ۵- افتتاح اجلاس عادی ملی جرگه و دایر نمودن و افتتاح اجلاس فوق العاده آن.
- ۶- د ملی جرگی ړنگول او د نوو انتخاباتو د فرمان ایستل، نوی انتخابات د ملی جرگی د ړنگولو د نپتی نه په دریو میاشتو کښی دننه سرته رسیږی.
- ۶- منحل ساختن ملی جرگه و اصدار فرمان انتخابات مجدد، انتخابات مجدد در خلال مدت سه ماه، از تاریخ انحلال ملی جرگه صورت می گیرد.
- ۷- د ملی یووالی ټینکښت او د افغانستان د خلکو د ښیگړو ملاتړ.
- ۷- تحکیم وحدت ملی و پشتیبانی از منافع مردم افغانستان.
- ۸- د دی اساسی قانون د حکمونو سره سم د هیواد د کورنی او بهرنی سیاست لارښودنه او یوشان کول.
- ۸- رهبری و هماهنگ ساختن سیاست د اخلی و خارجی کشور مطابق به احکام این قانون اساسی.
- ۹- د جزا کمول او ښل.
- ۹- تخفیف و عفو مجازات.
- ۱۰- د قانون د حکمونو سره سم د نښان ورکول.
- ۱۰- اعطای نشان مطابق به احکام قانون.
- ۱۱- د گوند د غړو څخه د
- ۱۱- تعیین معاون یا معاونین

- جمهوری ریاست د مرستیال یا مرستیالانو او د گوند د غړو او له گونده بهر کسانو څخه د وزیرانو ټاکل، معزولول، او د هغوی د استعفاء منل.
- ۱۲- د ستری محکمی د غړو او د قاضی القضاات ټاکل.
- ۱۳- د قانون د حکمونوسره سم د قاضیانو، د وسله والو قواو د منصبدارانو او عالیرتبه مامورینو ټاکل، متقاعد کول، معزولول او د هغوی د استعفاء منل.
- ۱۴- په بهر نیو ملکونو کښی د افغانستان د سیاسی نمایندگیو د مشرانو، او په بین المللی موسسو کښی د افغانستان د دایمی نمایندگانو ټاکل، اودبهرنو ملکونو دسیاسی نمایندگانو باورلیک منل.
- ۱۵- د قوانینو او تقنینی فرمانونو بنکلال او د هغوی د جاری کولو اعلام د بین الدول معاهدو بنکولل او د قانون د حکمونو سره سم د بین ریاست جمهوریت جمهوریت از جمله اعضای حزب و همچنان تعیین وزراء از داخل و خارج حزب، عزل و قبول استعفاء آنها.
- ۱۲- تعیین اعضاء ستره محکمه و قاضی القضاات.
- ۱۳- تعیین، تقاعد، قبول استعفاء و عزل قضاات، صاحب منصبان قوای مسلح و مامورین عالیرتبه مطابق به احکام قانون.
- ۱۴- تعیین سران نمایندگی های سیاسی افغانستان نزد دول خارجی، تعیین نمایندگان دایمی افغانستان نزد موسسات بین المللی و قبول اعتماد نامه های نمایندگان سیاسی خارجی.
- ۱۵- توشیح قوانین و فرامین تقنینی و اعلام انفاذ آنها، اعطای اعتبار نامه به غرض عقد معاهدات بین الدول

مطابق به احکام قانون و توشیح
معاهدات بین الدول.

ماده هفتاد و نهم:

رئیس جمهور می تواند در
موضوعات مهم ملی به آراء عمومی
مردم افغانستان مراجعه
نماید.

ماده هشتادم:

رئیس جمهور قبل از اشغال
وظیفه در محضر اعضای لویه جرگه
حلف آتی را بجا می آورد:

بحضور شما نمایندگان ملت
افغانستان من..... بنام
خداوند بزرگ سوگند
یاد میکنم که اساسات
دین مقدس اسلام را
حمایت کنم، قانون اساسی
و دیگر قوانین افغانستان
را محترم شمارم و از آنها پیروی
کنم، از استقلال ملی
و تمامیت ساحه حراست
و تمام نیروی خود را

الدول معاهدو د تړون دپاره د
اعتبارلیک ورکول.

نه اویاومه ماده:

جمهور رئیس کولای شی چه په
مهمو ملی مسائلو کښی د افغانستان
د خلکو عمومی رایو ته مراجعه
وکړی.

اتیاومه ماده:

جمهور رئیس په وظیفی د بوختیدو نه
دمخه د لوی جرگی په وړاندی
داسی لوړه په ځای کوی:

ستاسی د افغانستان دملت د
نمایندگانو په وړاندی زه
..... د لوی
خدای په نامه لوړه کوم چه د اسلام
د سپیڅلی دین د اساسونو ملاتړ به
کوم، دی اساسی قانون او د
افغانستان نورو قوانینو ته به په درنه
سترگه گورم، او هغوی ته به غاړه
ردم، د ملی خپلواکی او د سیمی د
تمامیت څارنه به کوم او خپل ټول
قوت او طاقت به د افغانستان د

خلکو د حقوقو او بنیګرو د ۱۳۵۲ کال د چنګاښ د ۲۶ نېټې د انقلاب د هدفونو او جمهوریت د ملاتړ په لار کښې وقفوم.

یو اټیاومه ماده:

پرتله له هغه حالاتو چه د دی اساسی قانون په شپږ دیرشمه ماده کښې څرګند شوی دی جمهور رئیس د خپلې وظیفې د چلولو په موده کښې د دولت سره هیڅ راز ګټې وټی معامله نشی کولی.

دوه اټیاومه ماده:

جمهور رئیس د ناروغی او د سفر په وخت کښې د جمهور ریاست مرستیال او یا مرستیالانو ته وظیفه ورکوی چه د هغو لارښودنو سره سم چه دوی ته یی صادری کړی د ده په عوض کار وکандی.

دری اټیاومه ماده:

د جمهور رئیس معاش او لګښت د قانون له خوا ټاکل کیږی.

وقف دفاع از حقوق و منافع مردم و اهداف انقلاب ۲۶ سرطان سال ۱۳۵۲ و جمهوریت افغانستان نمایم.

ماده هشتاد ویکم:

به استثنای حالاتی که در ماده سی و ششم این قانون اساسی تصریح گردیده رئیس جمهور در مدت تصدی وظیفه هیچ معامله انتفاعی را با دولت انجام نمی دهد.

ماده هشتاد و دوم:

رئیس جمهور در حالت مریضی و یا سفر معاون یا معاونین ریاست جمهوری را موظف می سازد تا طبق هدیاتی که صادر می کند عوض وی کار نماید.

ماده هشتاد و سوم:

معاش و مصارف رئیس جمهور توسط قانون تعیین می گردد.

څلور اتياومه ماده:

د جمهور رئيس د انتخابولو دپاره د جمهوري رياست د دورې د پای ته رسيدو نه پنځه څلويښت ورځې وړاندې بايد د دې اساسي قانون او د گوند د اساسنامې د حکمونو سره سم لازم چلند وکړي شي.

پنځه اتياومه ماده:

که چيري جمهور رئيس د استعفاً تکل وکړي لويه جرگه دايروي او خپل استعفاً ليک مستقيماً هغې ته وړاندې کوي.

په داسې حالت کې چې لويه جرگه دا استعفاً قبوله کړي د نوي جمهور رئيس انتخاب د دې اساسي قانون د شپږ اتياومي مادې سره سم صورت نيسي.

شپږ اتياومه ماده:

که چيري جمهور رئيس مړ شي او يا استعفاً وکړي د جمهوري رياست وظيفه په مؤقتي ډول د ملي جرگې رئيس ته سپارله کيږي پدې حالت

ماده هشتاد و چهارم:

برای انتخاب رئيس جمهور بايد چهل و پنج روز قبل از ختم دوره رياست جمهوري مطابق به احکام اين قانون اساسي و اساسنامه حزب اقدامات لازمه به عمل آيد.

ماده هشتاد و پنجم:

هرگاه رئيس جمهور اراده استعفاً بنمايد لويه جرگه را دايرو و استعفاً نامه خود را مستقيماً به لويه جرگه تقديم مي دارد.

در صورتی که لويه جرگه اين استعفاء را قبول نمايد انتخاب رئيس جمهور جديد طبق ماده هشتاد و ششم اين قانون اساسي صورت مي گيرد.

ماده هشتاد و ششم:

هرگاه رئيس جمهور وفات نمايد يا استعفاً دهد وظيفه رياست جمهوري موقتاً به رئيس ملي جرگه سپرده مي شود. در اين حالت

کی د ملی جرگی رئیس په انتخاباتو کښې د جمهوري ریاست د نومولې په توګه ټاکل کیدای نشي.

پدغه موده کښې چه د ملی جرگی رئیس د جمهوري ریاست وظیفه په مؤقتي ډول چلوی دا اساسی قانون تعدیلیدی نه شي.

نوی جمهور رئیس د جمهوري ریاست د کرسی د تشیدنی له ورځې څخه په دیرشو ورځو کښې دننه د قانون د حکمونو سره سم انتخابیږي.

د هغو عاجلو او ملی مهمو پېښو د رابرسیره کیدو په حالت کی چه مؤقتي جمهور رئیس دی ته اړکړي

چه د دی اساسی قانون ۷۸ ماده کښې د راغلو صلاحیتونو څخه کار واخلي مؤقتي جمهور رئیس کولای

شي چه د دغی مادی د حکمونو په رعایت د حکومت او د ګوند د مرکزی شوری د غړو د موافقی سره

سم د دی اساسی قانون د اته اویاومی مادی د مندرجو صلاحیتونو څخه

رئیس ملی جرګه به حیث نامزد ریاست جمهوری در انتخابات تعیین شده نمی تواند. در زمان تصدی رئیس ملی جرګه به حیث رئیس جمهور مؤقت، این قانون اساسی تعدیل شده نمی تواند.

رئیس جمهور جدید باید در ظرف سی روز بعد از تاریخ خالی شدن کرسی ریاست جمهوری مطابق به احکام این قانون اساسی انتخاب گردد. در صورت بروز حالات

عاجل و مهم ملی ایکه رئیس جمهور مؤقت را به اعمال صلاحیت های مندرج ماده هفتاد و هشتم

این قانون اساسی مجبور سازد رئیس جمهور مؤقت می تواند

با موافقه اعضای حکومت و شورای مرکزی حزب با رعایت احکام مندرج این ماده هفتاد و

صلاحیت های متذکره ماده هفتاد و هشتم این قانون اساسی استفاده

استفاده و کړی.

نماید.

اوه اتيانومه ماده:

ماده هشتاد و هفتم:

په جمهور رئیس باندی د ملی خیانت تور د ملی جرگې د دریو برخو څخه د دوو برخو غړو د رایو په اکثریت لگول کیدی شی دا غوښتنه د گوند د مرکزی شوری د دریو برخو څخه د دوو برخو غړو د رایو د اکثریت د منلو وروسته لوی جرگې ته وړاندی کپړی.

اتهام به جرم خیانت ملی علیه رئیس جمهور از طرف دو ثلث اعضای ملی جرگه تقاضا شده می تواند. این تقاضا بعد از موافقه دو ثلث آراء اعضای شورای مرکزی حزب به لویه جرگه ارائه می شود. در این حالت رئیس جمهور مکلف است لویه جرگه را دایر نماید.

پدی حالت کی جمهوررئیس مکلف دی چه لویه جرگه دایره کړی. د ملی جرگې رئیس د لوی جرگې د غونډو مشری کوی، کله چه لویه جرگه لگول شوی تور د وړاندی شوو دلایلو سره سره دریو برخو څخه د خپلو دوو برخو غړو د رایو په اکثریت تصویب کړی د جمهوررئیس لاس د کاره ایستل کپړی.

رئیس ملی جرگه از جلسات لویه جرگه ریاست مینماید. هرگاه لویه جرگه اتهام منسوبه را با دلایل ارائه شده آن به اکثریت دو ثلث آراء اعضاء خود تصویب نماید رئیس جمهور از وظیفه سبکدوش می گردد.

د محکمې جوړښت او محاکمې لاری چاری په بیل ډول

ترکیب محکمه و طرز العمل محاکمه طور جداگانه

د خاص قانون له پلوه بنودل کېږي. پدې حالت کې د جمهوري رياست چاري په مؤقتي توگه د ملي جرگې رئيس ته سپارلي کېږي. موقت جمهور رئيس د دې اساسي قانون د شپږ اتيانومې مادې د حکمونو تابع دی.

توسط قانون خاص تنظيم می شود. در این حالت وظیفه ریاست جمهوری موقتاً به رئیس ملی جرگه سپرده می شود. رئیس جمهور موقت تابع احکام مندرج ماده هشتاد و ششم این قانون اساسی می باشد.

اتم فصل

حکومت

اته اتيانومه ماده:

حکومت د دولت ستر اداري او اجرائيوي اورگان دی چه د جمهوري رياست د مرستيال يا مرستيالانو، وزيرانو او څخه جوړ دی او د جمهور رئيس تر مشري لاندې خپله وظيفه سرته رسوي.

نه اتيانومه ماده:

د جمهوري رياست مرستيال يا مرستيالان او وزيران بايد د افغانستان له اتباعو څخه وي هغوی او همسران

فصل هشتم

حکومت

ماده هشتاد و هشتم:

حکومت اورگان عالی اجرائيوي و اداري دولت و متشکل از معاونان يا معاونين رياست جمهوري و وزراء می باشد که تحت رهبري رئيس جمهور ايفای وظيفه می نماید.

ماده هشتاد و نهم:

معاونان يا معاونين رئيس جمهور و وزراء بايد تبعه افغانستان بوده خود و همسران

شان از والدین افغان متولد
و واجد تمام حقوق مدنی
و سیاسی باشند.

ماده نودم:

معاون یا معاونین رئیس جمهور و
وزراء قبل از اشتهال
وظیفه حلف آتی را بحضور
رئیس جمهور بجا می آورند:

بنام خداوند بزرگ (ج)
سوگند یاد می کنم که قانون اساسی
و دیگر قوانین افغانستان
را محترم شمارم و از آن
پیروی کنم و تمام نیروی
خود را وقف دفاع از
حقوق و منافع ملی نموده
از اهداف انقلاب ۲۶ سرطان
سال ۱۳۵۲ و جمهوریت افغانستان
حمایت نمایم.

ماده نود و یکم:

حکومت دارای وظایف
و صلاحیت های ذیل می باشد:
۱- تطبیق سیاست داخلی و خارجی

بی دافغانی مور او افغان پلاره
زیریدلی وی، ټول مدنی او سیاسی
حقونه بی په ځای وی.

نوی یمه ماده:

د جمهوري رياست مرستيال يا
مرستيالان او وزيران په وظيفو د
بوختيدو نه مخکي د جمهور رئیس
په وړاندې داسې لورپه کوي:

د لوی خدای (ج) په نامه لورپه کوم
چه د افغانستان اساسی قانون او نورو
قوانینو ته به په درنه سترگه گورم او
هغوی ته به غاړه ږدم او خپل ټول
قوت او طاقت به د ملی بنسټګرو او
حقونو د ملاتړ په لار کښی وقفوم،
او د ۱۳۵۲ کال د چنگاښ
شپږویشتمی نیتی د انقلاب د هدفونو
او د افغانستان جمهوریت
ساتنه به کوم.

یونوی یمه ماده:

حکومت دالاندی واکونه
او وظیفی لری:

۱- د قانون د حکمونو او د گوند د

- اساسونو سره سم د هیواد کورنی او بهرنی سیاست په ځای کول.
- ۲- د مربوطه وزارتونو د دایرو او په هغوی پوری د متعلقو موسسو د چارو اداره او څارنه او د هغوی د اجرااتو یو شانته کول.
- ۳- په اجرائیوی او اداری چارو کی د قوانینو او جمهوری فرمانونو سره سم تصمیم نیول او د هغو د عملی کیدو څارنه.
- ۴- د قوانینو د مسودو جوړول او د مقرراتو وضع کول.
- ۵- د دولت د بودجی د سمبنت او جوړبنت او د اقتصادی، مالی او پولی سیستم د ټینګبنت دپاره د لارو چارو پیدا کول.
- ۶- د دولت د پرمختیایی پلانونو طرح او د هغو د عملی کیدو او اجرااتو دپاره د لارو چارو سنجول.
- ۷- دبهرنیو او کورنیو پوړونو دراکړی ورکړی په هکله مفاهمه او خبری.
- کشور مطابق به احکام قانون و اساسات حزب.
- ۲- اداره، انسجام و مراقبت امور وزارت ها و سایر و دوایرر و موسسات عامه.
- ۳- صدور تصمیم اجرائیوی و اداری طبق قوانین و فرامین صادره و نظارت بر تطبیق آنها.
- ۴- تسوید قوانین و وضع مقررات.
- ۵- ترتیب و تنظیم بودجه دولت و اتخاذ تدابیر برای استحکام وضع اقتصادی و سیستم پولی و مالی.
- ۶- طرح پلانهای انکشافی دولت و اتخاذ تدابیر برای تطبیق و اجرای آن.
- ۷- مفاهمه و مذاکره راجع به گرفتن و دادن قروض داخلی و خارجی.

څرګند شوی دی د جمهورۍ ریاست مرستیال یا مرستیالان او وزیران د وظیفو د اجرا کولو په وخت کې د ګټې وټی هیڅ ډول معامله د دولت سره نشي کولی.

څلور نوی یمه ماده:

د جمهورۍ ریاست مرستیال یا مرستیالان او وزیران د خپلو اجراءاتو له بابته جمهور رئیس، د ګوند مرکزی شوری او د ملی جرګې ته مسئول دی.

پنځه نوی یمه ماده:

د جمهورۍ ریاست مرستیال یا مرستیالان او د حکومت د هر یو غړی په هکله د ګناه تړلو تور د ملی جرګې د غړو د درېیمې برخې په غوښتنه کېدی شي.

ملی جرګه دا غوښتنه د خپلو دوو برخو غړو د رایو په اکثریت تصویبوي.

تورن غړی د ملی جرګې د پریکړې

تصریح ګرځیده معاون یا معاونین رئیس جمهور و وزراء در مدت تصدی وظیفه هیچ معامله انتفاعی را با دولت انجام داده نمی توانند.

ماده نود و چهارم:

معاون یا معاونین رئیس جمهور و وزراء در برابر رئیس جمهور، شورای مرکزی حزب و ملی جرګه در قسمت اجراءات خود مسئول می باشند.

ماده نود و پنجم:

اتهام جرم علیه معاون یا معاونین رئیس جمهور یا هر یوکی از وزراء از طرف یک ثلث اعضای ملی جرګه تقاضا شده می تواند.

این تقاضا صرف به اکثریت دو ثلث آراء اعضای ملی جرګه تصویب می گردد.

متهم پس از تصویب

از وظیفه منفصل می شود.

محاکمه متهم در محضر محکمه خاص دایر می شود.

ترکیب محکمه، و طرزالعمل محاکمه آن و همچنان مجازات طور جداگانه توسط قانون خاص تنظیم می گردد.

وروسته سملاسی د خپلی وظیفی څخه لری کیږی.

د تورن غړی محاکمه د یوی خاصی محکمی په وړاندی دایرېږی.

د محکمی جوړښت او د کار لاری جاری بی او همدارنگه د حکومت د تورنو غړو سزاګانی په ځانګړی ډول د یو خاص قانون له پلوه څرګندیږی.

فصل نهم

قضاء

ماده نود و ششم:

قوه قضائیه یک رکن دولت و مرکب است از ستړه محکمه و محاکم دیگر که تعداد آن توسط قانون تعیین می گردد.

هدف عمده این قوانین توحید مرافق قضایی و تنظیم تشکیلات صلاحیت محاکم و طرزالعمل محاکمه می باشد.

ماده نود و هفتم:

صلاحیت قضاء شامل رسیدگی به

نهم فصل

قضاء

شپړنوی یمه ماده:

قضائیه قوه د دولت یو رکن دی چه د یوی ستړی محکمی او نورو محکمو څخه جوړېږی چه شمیر بی په قانون کی بنودل کیږی.

د دی قوانینو لوی هدف د قضایی مرافقو یووالی د محاکمو د تشکیلاتو واک او د محاکمی د تګ لاری تنظیمول دی.

اوه نوی یمه ماده:

د قضا واک او اختیار د ټولو هغو

دعوو غور او پریکړې ته غځېږي چه په هغی کښی حقیقی یا حکمی اشخاص که څه هم دولت وی د مدعی یا مدعی علیه حیثیت لری او د قضا په وړاندی د قانون د حکمونو سره سم دایری شی.

اته نوی یمه ماده:

پرتة د جنگ له حالتہ بل هیڅ یو حالت نشی کولی چه یوه قضیہ یا یوه ساحه د دولت د قضایی قوی د واک او اختیار له دایری څخه په هغه ډول چه پدی فصل کښی یی بریدونه ښودل شویدی وباسی او بل مقام ته یی وسپاری.

دا حکم د عسکری محکمو د جوړیدو و مخه نه نیسی خو دا محکمی به یوازی د هغو جرمونو په ساحه کښی وی چه د افغانستان د وسله والو قواوو پوری اړه لری.

د عسکری محکمو تشکیل واک او اختیار په قانون کښی ښودل کیږی.

نه نوی یمه ماده:

تمام دعاوی ایست که درآن اشخاص حقیقی یا حکمی به شمول دولت به صفت مدعی یا مدعی علیه قرار گرفته و به پیشگاه آن مطابق به احکام قانون اقامه شود.

ماده نود و هشتم:

درهیچ حالت به استثنای حرب نمی توان قضیه یا ساحه را از دایره صلاحیت قوه قضائیه دولت به نحوی که در این فصل تجدید شده خارج ساخت و به مقام دیگری تفویض نمود.

این حکم مانع تشکیل محاکم عسکری نمی گردد ولی ساحه این نوع محاکم به جرایم مربوط به قوای مسلح افغانستان منحصر می باشد.

تشکیل و صلاحیت محاکم عسکری توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده نود و نهم:

محاکم در قضایای مورد رسیدگی خود احکام این قانون اساسی و قوانین دولت را تطبیق می کنند. هرگاه برای قضیه ای از قضایای مورد رسیدگی در قانون اساسی و قوانین دولت حکمی موجود نباشد محاکم به پیروی از اساسات کلی فقه حنفی شریعت اسلام در داخل حدودی که این قانون اساسی وضع نموده در چنین احوال حکمی صادر می کنند که در نظر شان عدالت را به بهترین صورت ممکن تأمین نماید.

ماده صدم:

قضات به پیشنهاد قاضی القضاة و منظوری رئیس جمهور تعیین می گردند.

ماده یکصد و یکم:

عزل قضات به اثر ارتکاب جرم به پیشنهاد ستره محکمه

محکمی چه په کومو پېښو باندي غور کوی په هغوی کښی د دی اساسی قانون او د دولت د نورو قوانینو حکمونه پرځای کوی که د غور لاندی پېښو څخه د یوی پېښی په باب په اساسی قانون او د دولت په قوانینو کښی کوم حکم نه وی نو محکمی د اسلامی شریعت د حنفی مذهب د کلی اساسونو له مخه په هغه چوکاټ کښی دننه چه دی اساسی قانون ښودلی دی پدی حالاتو کښی یو داسی حکم را باسی چه د دوی په نظر کښی څومره چه ممکنه وی عدالت ترټولو په ښه توگه ترسره کړی.

سلمه ماده:

قاضیان د قاضی القضاة په غوښتنه د جمهور رئیس په مننه ټاکل کیږی.

یوسلو یومه ماده:

د قاضیانو عزل د قاضی د جرم د کولو په حالت کی د ستری محکمی

و منظوری رئیس جمهور صورت می گیرد.

هرگاه قاضی به ارتکاب جرمی متهم شود ستره محکمه مطابق به احکام قانون به حالت قاضی رسیدگی نموده پس از استماع دفاع او در صورتی که ستره محکمه اتهام را وارد بداند پیشنهاد عزلش را به رئیس جمهور تقدیم و با منظوری آن از طرف رئیس جمهور قاضی از وظیفه عزل و مطابق به احکام قانون مجازات می شود.

ماده یکصد و دوم:

تبدیل، ترفیع، تقاعد، قبول استعفا و مواخذة قضات توسط ستره محکمه مطابق با احکام قانون صورت می گیرد.

ماده یکصد و سوم:

برای قضات معاش مناسب توسط

په غوښتنه او د جمهور رئیس په مننه صورت نیسی.

که چیری په قاضی بانندی د جرم کولو تور ولگول شی ستره محکمه د قانون د حکمونو سره سم د ده په حال غور کوی او د تورن د دفاع د اوریدو څخه وروسته که ستره محکمه په قاضی بانندی لگول شوی تور وارد وگنهی د تورن قاضی د عزل پیشنهاد جمهور رئیس ته وړاندی کوی هر کله چه د جمهور رئیس له خوا دغه غوښتنه ومنل شی قاضی دوظیفی څخه معزولیری او د قانون د حکمونو سره سم په سزا رسییری.

یوسلو دویمه ماده:

د قاضیانو ترفیع، بدلول، تقاعد، استعفاء او د هغوی مؤاخذه د قانون د حکمونو سره سم د ستری محکمی له پلوه سرته رسییری.

یوسلو درېیمه ماده:

د قاضیانو دپاره د قانون له پلوه

مناسب معاش ټاکل کېږي.

یوسلو څلورمه ماده:

پرتله له هغو حالاتو چه د دی اساسی قانون په شپږ دیرشمه ماده کښی څرگند شوی دی د ستړی محکمی غړی او قاضی القضاات د خپلو وظیفو چلولو په موده کښی د گټی وتی هیڅ ډول معامله د دولت سره نشی کولی.

یوسلو پنځمه ماده:

د افغانستان په محکمو کی محاکمه په ښکاره ډول کېږی او د قانون د حکمونو سره سم هر څوک د ورتلو حق لری.

د محکمو د ټولو قطعی پریکړو عملی کول واجب دی خو د چا د مرگ د حکم په حالت کښی د آخرنی محکمی په پریکړی د عملی کولو دپاره د جمهور رئیس ښکلیل شرط دی.

محکمه کولی شی چه په هغه ګوښو حالاتو کښی

قانون تعیین می گردد.

ماده یکصدو چهارم:

به استثنای حالاتی که در ماده سی و ششم این قانون اساسی تصریح گردیده اعضای ستره محکمه و قاضی القضاات در مدت تصدی وظیفه هیچ معامله انتفاعی را با دولت انجام داده نمی توانند.

ماده یکصد و پنجم:

در محاکم افغانستان محاکمه بصورت علنی اجرا می شود و هر کس حق حضور را در آن مطابق به احکام قانون دارد.

فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است مگر در حالت حکم محکمه به مرگ شخص که تعمیل حکم نهایی مشروط به توشیح رئیس جمهور می باشد.

محکمه می تواند در حالت استثنائی که در قانون تصریح

چه قانون څرګند کړېدی
پټه غونډه وکړې
ولی د حکم اورول به
هرو مرو ښکاره وی.

محکمې مکلفې دی چه د ور کړې
حکم سره یوځای په خپلو پریکړو
کښې د حکم سببونه څرګند کړې.

یوسلو شپږمه ماده:

د جرمونو کشف د پولیسو له خوا او
د جرمونو تحقیق، تعقیب او د دعوی
سورول د قانون د حکمونو سره سم
د څارنوال له خوا چه د دولت په
اجرائیه قوی پوری تړلی دی کړې.

د هغو جرمونو کشف او تحقیق چه د
افغانستان په وسله والو قواوو پوری
اړه لری د خاص قانون
له خوا تنظیمېږی.

یوسلو اوومه ماده:

ستره محکمه (۹) غړې لری
چه د جمهور رئیس له خوا
ټاکل کړې. د ستری محکمې
غړې باید د لاندې

ګرځیده باشد جلسات
سری دایر کند ولی اعلام
حکم باید به هر حال علناً
صورت بگیرد.

محاکم مکلف اند اسباب حکمی
را که صادر می کنند در فیصله
خود ذکر نمایند.

ماده یکصد و ششم:

کشف جرایم از طرف پولیس،
تحقیق، تعقیب و اقامه
دعوی آن از طرف څارنوال
که جزء قوه اجرائیه هستند مطابق
به احکام قانون صورت می گیرد.

کشف و تحقیق جرایم
مربوط به قوای مسلح
افغانستان توسط قانون خاص
تنظیم می گردد.

ماده یکصد و هفتم:

ستره محکمه مرکب است از (۹)
عضو که از طرف رئیس
جمهور تعیین می شوند. عضو ستره
محکمه باید دارای اوصاف

صفتونه ولری:

ذیل باشد:

- ۱- د عمر پنځه دیرش کاله یی پوره کړی وی.
- ۲- د ټاکل کیدو د نیټی څخه مخکی یی باید لږ تر لږه لس کاله پنخوا د افغانستان د دولت تابعیت حاصل کړی وی.
- ۳- د محکمی له خوا دسیاسی حقونو څخه په محرومی محکوم شوی نه وی.
- ۴- د حقوقو په علم، ملی هدفونو او د افغانستان په حقوقی نظام باندی په پوره اندازه پوه وی.
- جمهور رئیس د ستری محکمی د غړو له جملی څخه یو غړی چه عمر یی له څلویښتو کالو څخه کم نه وی د قاضی القضاات په توگه ټاکی.
- جمهور رئیس کولای شی چه د ستری محکمی په غړو او د قاضی القضاات په مقرری باندی د ټاکنی له وخته هر پنځه کاله وروسته نوی کتنه وکړی.
- ۱- سن سی و پنج سالگی را تکمیل نموده باشد.
- ۲- اقلأ ده سال قبل از تاریخ تعیین تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشد.
- ۳- از طرف محکمه به حرمان از حقوق سیاسی محکوم نشده باشد.
- ۴- از اهداف ملی، علم حقوق، و نظام حقوقی افغانستان آگاهی کافی داشته باشد.
- رئیس جمهوریک نفر از جمله اعضای ستره محکمه را که سن او از چهل سال کمتر نباشد به حیث قاضی القضاات تعیین می نماید.
- رئیس جمهور می تواند بر تعیین اعضای ستره محکمه و قاضی القضاات بعد از مرور هر پنج سال از تاریخ تعیین شان به وظایف مذکور تجدید نظر بنماید.

د دی حکم او د دی اساسی قانون د (۱۱۱) مادی د حکم څخه پرته په بل هیڅ ډول د ستری محکمی غړی او قاضی القضاات د خپلو وظیفو څخه لری کیدلی نشی.

یوسلو اتمه ماده:

د ستری محکمی غړی او قاضی القضاات په وظیفو د بوختیدو څخه مخکی د جمهور رئیس په وړاندی داسی لوړه په ځای کوی:

"د لوی خدای جل جلاله په نامه لوړه کوم چه دقضا وظیفه به په پوره امانت او شرافت سره په ځای کوم، حق او عدالت به د اسلام د سپیڅلی دین د اساساتو او د اساسی قانون د نورو حکمونو، ارزښتونو او د افغانستان د جمهوری دولت د قوانینو په نظر کښی نیولو سره سم تأمینوم او په خپلو ټولو اجراتو کښی به خدای جل جلاله حاضر گڼم او د عدالت په گټه به د هیواد او د خلکو

با رعایت این حکم اعضای ستره محکمه و قاضی القضاات به هیچ وسیله دیگر به استثنای حالت مندرج ماده (۱۱۱) این قانون اساسی از وظایف شان برطرف نمی شوند.

ماده یکصد و هشتم:

اعضای ستره محکمه و قاضی-القضاات قبل از اشغال وظیفه حلف آتی را به حضور رئیس جمهور بجا می آورند:

«بنام خداوند بزرگ (ج) سوگند یاد می کنم که وظیفه قضاء را با کمال امانت و شرافت اجرا نموده حق و عدالت را با رعایت اساسات دین مقدس اسلام و سایر احکام و ارزش های قانون اساسی و قوانین دولت جمهوری افغانستان تأمین نمایم و در همه اجراءات خود خداوند جل جلاله را حاضر دانسته حقوق مردم و وطن را به نفع عدالت

د حقونو ساتنه کوم."

حمایت نمایم».

یوسلو نهمه ماده:

ماده یکصد و نهم:

د هغه حالت نه پرته چه ددی اساسی قانون په یوسلو یوولسمه ماده کښی بنودل شوی دی د ستری محکمی غړی او قاضی القضاات په قانونی ډول د خدمت د دوری له ختمیدو نه وروسته د پاتی عمر ټوله موده د خدمت د دوری له ټولو مالی بنیګرو نه ګټه اخلی.

به استثنای حالت مندرج ماده (۱۱۱) این قانون اساسی اعضای ستره محکمه و قاضی القضاات بعد از ختم قانونی دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از تمام امتیازات مالی دوره خدمت شان مستفید می شوند.

د خدمت د دوری ختمیدو نه وروسته د ستری محکمی غړی او قاضی القضاات د ملی جرګی او حکومت، غړیتوب او د دولت ماموریت نشی کولای.

اعضای ستره محکمه و قاضی القضاات نمی توانند بعد از ختم دوره خدمت عضو حکومت، عضو ملی جرګه و یا مامور دولت باشند.

یوسلو لسمه ماده:

ماده یکصد و دهم:

د ستری محکمی هر غړی، او قاضی القضاات کولی شی د قانون د حکمونو سره سم د خپلی وظیفی څخه استعفاء وکړی.

هر عضو، ستره محکمه و قاضی القضاات می تواند طبق احکام قانون استعفاء بدهد.

د ستری محکمی د غړو او د قاضی القضاات استعفاء د جمهور

استعفاءی اعضای ستره محکمه و قاضی القضاات از تاریخ منظوری آن

رئیس د مننی له نیټی وروسته نافذپری. مستعفی غړی او قاضی القضاات د هغو مالی بنسټګرو څخه چه په یو سلو نهمه ماده کښی راغلی دی استفاده نشی کولای.

ټول هغه قیود چه د یوسلو نهمی مادی په آخری فقری کښی راغلی دی په مستعفی غړی او قاضی القضاات باندی تطبیقپری.

یوسلو یوولسمه ماده:

که چیری د ملی جرګی دریمه برخه غړی د وظیفی له اجرا نه د راپور ته شوی جرم په تور د قاضی القضاات یا د ستری محکمی د یوه یا څو تنو غړو د محاکمی غوښتنه وکړی او ملی جرګه له دریو برخو څخه د دوو برخو غړو د رایو په اکثریت دا غوښتنه ومنی نو د تورن لاس د کاره ایستل کیږی.

ملی جرګه د غړو له منځه یو غړی د دعوی د سورولو او د اتو غړو څخه جوړه یوه ډلګی د محاکمی

از طرف رئیس جمهور نافذ می گردد، قاضی القضاات و عضو مستعفی از امتیازات مالی مندرج ماده یکصد و نهم این قانون اساسی مستفید شده نمی تواند.

قیود متذکره فقره اخیر ماده یکصد ونهم بالای هر عضو مستعفی و قاضی القضاات قابل تطبیق می باشد.

ماده یکصد و یازدهم:

هرگاه یک ثلث اعضای ملی جرګه محاکمه قاضی القضاات یا یک یا چند عضو ستره محکمه را بر اساس اتهام به جرم ناشی از اجرای وظیفه تقاضا نمایند و ملی جرګه این تقاضا را به اکثریت دو ثلث اعضاء تصویب متهم از وظیفه سبکدوش می شود.

ملی جرګه از بین اعضاء یک نفر را جهت اقامه دعوا و هیأتی را مرکب از هشت نفر برای اجرای محاکمه

چلولو دپاره ټاکی.

تعیین می کند.

دا ډلگی د ملی جرگی د رئیس په مشری د جزایی محکمی د تگ لاری سره سم تورن محاکمه کوی او که چیری په تورن باندی جرم ثابت شی نو دی د وظیفی نه معزولیری او سزا ورکوی.

این هیأت تحت ریاست رئیس ملی جرگه متهم را مطابق به طرز العمل محکمه جزائی محاکمه می نماید و در صورتی که جرم متهم ثابت شود او را از وظیفه عزل و به جزاً محکوم می سازد.

یوسلو دولسمه ماده:

ماده یکصد و دوازدهم:

ستره محکمه د دی اساسی قانون او نورو قوانینو د حکمونو سره سم د محکمو اجراءات، تشکیلات او د دولت قضائی چاری سموی.

ستره محکمه تشکیلات و اجراءات محاکم و امور قضائی دولت را مطابق به احکام این قانون اساسی و قوانین تنظیم می نماید.

پرتله له هغو مواردو څخه چه پدی اساسی قانون کښی څرگند شویدی د ستری محکمی اداری او قضائی صلاحیتونه د قانون له پلوه بنودل کیږی.

جز در مواردی که درین قانون اساسی تصریح گردیده صلاحیت های قضایی و اداری ستره محکمه توسط قانون تنظیم می شود.

ستره محکمه د محکمو د اداری چارو د سمون دپاره ضروری لاری چاری برابروی.

ستره محکمه تدابیر لازم را جهت تنظیم امور اداری محاکم اتخاذ می کند.

د قضائی قوی بودجه د قاضی القضاات له خوا د حکومت په سلا

بودجه قوه قضائیه از طرف قاضی القضاات به مشوره حکومت ترتیب

جوړپېری او د دولت د بودجې د یوې برخې په څیر د حکومت له خوا ملي جرگې ته وړاندې کېږي.

د قضاء بودجې د لگولو واک د سترې محکمې په لاس کېږي دی.

ستره محکمه کولی شي د قضائې چارو د سمون په برخه کې د قوانینو مسودې جوړې او د دې اساسي قانون د دوه شپيتمې مادې د حکم سره سم یې ملي جرگې ته وړاندې کړي.

یوسلو دیارلسمه ماده:

د قضائې قوې د مامورینو او ټولو ادارې کارکوونکو په هکله د دولت د مامورینو او ټولو ادارې کارکوونکو د قوانینو حکمونه نافذ دي خو د دوی ټاکل، ترفیع، استعفاء منل مؤاخذه، او هغوی ته تقاعد ورکول د قانون سره سم د سترې محکمې له پلوه سرته رسېږي.

گردیده به حیث یک جزء بودجه دولت توسط حکومت به ملی جرگه تقدیم می شود.

تطبيق بودجه قضاء از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

ستره محکمه می تواند در ساحة تنظیم امور قضائې قوانین را تسوید و آنرا مطابق به حکم مندرج ماده شصت و دوم این قانون اساسی به ملی جرگه پیشنهاد نماید.

ماده یکصد و سیزدهم:

درمورد مامورین و سایر کارکنان اداری قوه قضائیه، احکام قوانین مربوط به مامورین و سایر کارکنان اداری دولت نافذ می باشد ولی تعیین ترفیع، قبول استعفاء مواخذه و تقاعد شان توسط ستره محکمه بر وفق قانون صورت می گیرد.

لسم فصل

فصل دهم

اضطرار

یوسلو خوارلسمه ماده:

که چیری د جنگ، د جنگ د خطر دالی کولی یا بل دغسی حالت له کبله چه هیواد د خطر ه سره مخامخ کړی او د خپلواکی، امنیت او ملی ژوند ساتنه په هغه لار چه دی اساسی قانون بنودلی ده ناممکنه شی، نو د جمهور رئیس له خوا د اضطرار حالت اعلامیږی.

د اضطرار حالت د څلورو میاشتو نه زیات دوام وکړی، نو د هغی د اوږدوالی دپاره د ملی جرگی مننه شرط ده.

یوسلو پنځلسمه ماده:

د اضطرار په حالت کښی جمهور رئیس کولی شی چه د ملی جرگی ټول یا ځینی واکونه د حکومت په لاس کښی ور کړی.

یوسلو شپاړسمه ماده:

د اضطرار په حالت کښی جمهور رئیس کولی شی چه د دی اساسی

اضطرار

ماده یکصد و چهاردهم:

هرگاه حرب، خطر حرب، اغتشاش یا حالت مماثلی که کشور را با خطر مواجه سازد حفظ استقلال و حیات ملی یا امنیت را برهم زند به نحوی که تأمین آن از مجرائی که در این قانون اساسی تعیین شده ناممکن گردد حالت اضطرار از طرف رئیس جمهور اعلان می شود. هرگاه حالت اضطرار بیش از چهار ماه دوام نماید برای تمدید آن موافقت ملی جرگه شرط است.

ماده یکصد و پانزدهم:

در حالت اضطرار رئیس جمهور می تواند تمام یا بعضی صلاحیت های ملی جرگه را به حکومت انتقال دهد.

ماده یکصد و شانزدهم:

در حالت اضطرار رئیس جمهور می تواند با رعایت حکم

قانون د اته نوی یمی مادی د حکم په نظر کښی نیولو سره د قضاء ځینی واکونه عسکری محاکمو ته په لاس کښی ورکړی.

یوسلو اوولسمه ماده:

د اضطرار په حالت کښی حکومت کولی شی چه د ستړی محکمی په موافقی د اساسی قانون د لاندینو حکمونو چلند د جمهوری فرمانونو له مخی وځنلوی او یا پری بندیزونه ولگوی:

۱- د دیرشمی مادی د پنځمی فقری حکم.

۲- د پنځه دیرشمی مادی لمړی فقری حکم.

۳- د شپږ دیرشمی مادی دریمی او څلورمی فقری حکم.

۴- د اوه دیرشمی مادی د دوهمی فقری حکم.

۵- دنهه دیرشمی مادی حکم.

یوسلو اتلسمه ماده:

مندرج ماده نود و هشتم این قانون اساسی قسمتی از صلاحیت قضاء را به محاکم عسکری انتقال دهد.

ماده یکصد و هفدهم:

در حالت اضطرار حکومت می تواند با موافقه ستړه محکمه احکام ذیل این قانون اساسی را توسط فرامین جمهوری معطل بسازد و یا بر آن قیودی وضع نماید:

۱- حکم فقره پنجم ماده سی ام.

۲- حکم فقره اول ماده سی و پنجم.

۳- حکم فقرات سوم و چهارم ماده سی و ششم.

۴- حکم فقره دوم ماده سی و هفتم.

۵- حکم ماده سی و نهم.

ماده یکصد و هجدهم:

در حالت اضطرار رئیس جمهور می تواند مرکز افغانستان را به محل دیگری غیر از شهر کابل انتقال دهد.

ماده یکصد و نهم:

هرگاه دوره وکالت اعضای ملی جرگه در اثنای حالت اضطرار ختم شود رئیس جمهور می تواند اجرای انتخابات جدید را ملتوی بسازد و دوره وکالت اعضای ملی جرگه را تا ختم حالت اضطرار تمدید دهد.

بعد از ختم دوره اضطرار بلا فاصله انتخابات اجرا می گردد.

ماده یکصد و بیستم:

در حالت اضطرار قانون اساسی تعدیل نمی شود.

فصل یازدهم

تعدیل

ماده یکصد و بیست و یکم:

اصل پیروی از اساسات اسلام و

د اضطرار په حالت کښې جمهور رئیس کولی شي د افغانستان مرکز د کابل د ښار نه بل ځای ته ولېږدوی.

یوسلو نولسمه ماده:

که چیرې د ملی جرگې د غړو د وکالت دوره د اضطرار د حالت په موده کښې سرته ورسېږي جمهور رئیس کولی شي چه نوی انتخابات وځنډوی او د ملی جرگې د غړو د وکالت دوره د اضطرار د حالت تر پایه پورې اوږده کاندې.

نوی انتخابات د اضطرار د حالت په ختم پسې سملاسی اجرا کیږي.

یوسلو شلمه ماده:

د اضطرار په حالت کښې اساسی قانون نه تعدیلېږي.

یوولسم فصل

تعدیل

یوسلو یو ویشتمه ماده:

د دی اساسی قانون د حکمونو سره

سم د اسلام د اساسونو د پیروی اصل او جمهوري نظام تعديل کيدلی نه شی. د اساسی قانون نوری برخی د تجربو او د عصر د ایجاباتو په اساس د حکومت یا د ګوند د مرکزی شوری یا د ملی جرګی د دریمی برخی غړو په پیشنهاد د دی فصل د حکمونو سره سم تعديل کیدای شی.

یوسلو دوه ویشتمه ماده:

د تعديل پر پیشنهاد لویه جرګه غور کوی او که چیری د لویی جرګی د غړو اکثریت د تعديل ضرورت ومنی نو د خپلو غړو له منځه یوه ډلګی د تعديل د طرحی د تیارولو دپاره ټاکي.

دا ډلګی د حکومت او ستری محکمی په سلا د تعديل طرحه جوړوی او لویی جرګی ته یی وړاندی کوی.

که چیری لویه جرګه د غړو په

نظام جمهوري مطابق به احکام این قانون اساسی تعديل نمی شود. تعديل دیگر محتویات قانون اساسی نظر به تجارب و ایجابات عصر به پیشنهاد حکومت و یا شورای مرکزی حزب و یا یک ثلث اعضای ملی جرګه مطابق به احکام این فصل صورت می گیرد.

ماده یکصد و بیست دوم:

پیشنهاد تعديل را لویه جرګه غور نموده در صورتی که اکثریت اعضای آن ضرورت تعديل را تصویب کند هیأتی را از بین اعضاء جهت تهیه طرح تعديل تعیین می نماید.

این هیأت طرح تعديل را به مشوره حکومت و ستره محکمه تهیه نموده به لویه جرګه تقدیم می کند.

هرگاه لویه جرګه به اکثریت اعضاء

طرح تعدیل را تصویب کند
بعد از توشیح و اعلام رئیس جمهور
نافذ می گردد.

اکثریت د تعدیل طرحه و منی نو د
جمهور رئیس د بشکللو او اعلامولو
وروسته نافذه گڼل کیږی.

فصل دوازدهم

احکام انتقالی

ماده یکصد و بیست و سوم:

بانفاد این قانون اساسی رئیس
جمهور فرمان انحلال حکومت را
صادر می کند و حکومت جدید
را بر طبق روحیه این قانون اساسی
دولت جمهوری تشکیل
می نماید.

ماده یکصد و بیست و چهارم:

رئیس جمهور مطابق به
احکام این قانون اساسی
ملی جرگه را بتاريخ اول
قوس سال ۱۳۵۸ هجری شمسی
دایر می نماید.

مدت بین انفاذ این قانون
اساسی و افتتاح ملی جرگه
دوره انتقال شمردده می شود.

دولسم فصل

انتقالی حکمونه

یوسلو درویشتمه ماده:

د دی اساسی قانون د نفاذ سره سم
جمهور رئیس د حکومت د پنگولو
فرمان صادروی او نوی
حکومت د جمهوری دولت د دی
اساسی قانون د روحی سره سم
تشکیلوی.

یوسلو خلیرویشتمه ماده:

د دی اساسی قانون د حکمونو سره
سم ملی جرگه د ۱۳۵۸ هجری
لمریز کال د لیندی د میاشتی په
لمړی ورځ د جمهور رئیس له خوا
پرانستله کیږی.

د دی اساسی قانون د نفاذ او د ملی
جرگه د پرانستلو ترمینځ
موده د انتقال دوره گڼل کیږی.

د انتقال په دوره کې د ملی جرګې واک اختیار په حکومت پوری اړه نیسی.

یوسلو پنځه ویشتمه ماده:

که چیری د انتقالی دوری په موده کې یو داسی حالت رابرسیره شی چه د دی اساسی قانون د (۶۷) مادې د حکمونو سره سم د لویی جرګې دایریدل و غواړی جمهور رئیس د لویی جرګې د دایریدو اعلامیه صادر وی. پدی حالاتو کې جمهور رئیس د لویی جرګې د دایریدو تر وخته پوری د لویی جرګې د ټولو واکونو څخه استفاده کوی. جمهور رئیس د لویی جرګې د پرانستلو وروسته بی له ځنډه هغه اجراءات چه د دی مادې د حکم سره سم یی په ځای کړی وی د لویی جرګې په استحضار رسوی او لویه جرګه د هغی په هکله تصمیم نیسی. که د نوموړو حالاتو د راپیدا کیدو په وخت کې لا د ګوند مرکزی

د دوره انتقال صلاحیت های ملی جرګه به حکومت تعلق می گیرد.

ماده یکصد و بیست و پنجم:

هرگاه در دوره انتقال حالتی از حالات ظهور نماید که مطابق حکم ماده (۶۷) این قانون اساسی وجود لویه جرګه را ایجاب کند رئیس جمهور اعلامیه ای مبنی بر دایر شدن لویه جرګه راصادری کند. در چنین حالات تا زمان دایر شدن لویه جرګه رئیس جمهور تمام صلاحیت های لویه جرګه را دارا می باشد، رئیس جمهور بلا فاصله بعد از افتتاح لویه جرګه اجراءاتی را که مطابق به حکم این ماده بعمل آورده به استحضار لویه جرګه می رساند و لویه جرګه در مورد آن تصمیم اتخاذ می کند.

هرگاه در موقع ظهور یکی از حالات مذکور هنوز شورای مرکزی

حزب و یا شورای عالی قوای مسلح و یا ستره محکمه مطابق به احکام این قانون اساسی تشکیل نشده باشد لویه جرگه بدون موجودیت آن به شکل عنعنوی دایر می گردد.

ماده یکصد و بیست و ششم:

رئیس جمهور مطابق به حکم مندرج ماده یکصد و هفتم این قانون اساسی تشکیل ستره محکمه را به تاریخ اول سرطان ۱۳۵۷ هجری شمسی اعلام می نماید.

رئیس جمهور از تاریخ نفاذ این قانون اساسی الی زمان تشکیل ستره محکمه به منظور تأمین اجرای وظایف آن تدابیر لازم را اتخاذ می نماید.

ماده یکصد و بیست و هفتم:

فرامین تقنینی ای که در دوره انتقالی نافذ می گردد بعد از دایر شدن ملی جرگه

شوری یا د وسله والو قواو عالی شوری یا ستره محکمه د دی اساسی قانون د حکمونو سره سم نه وی جوړی شوی لویه جرگه د هغوی د جوړیدو پرته په عنعنوی ډول دایرېږی.

یوسلو شپږ ویشتمه ماده:

د دی اساسی قانون د یوسلو اوومی مادی د حکم سره سم ستره محکمه د ۱۳۵۷ هجری لمریز کال د چنگاښ د میاشتی په لمړی ورځ د جمهور رئیس له خوا اعلامیږی.

د دی اساسی قانون د نافذ کیدو او د ستری محکمی د جوړیدو ترمنځ موده کی جمهور رئیس صلاحیت لری چه د ستری محکمی د وظیفی د اجراء د تأمین دپاره لازم تدبیرونه غوره کړی.

یوسلو اوو ویشتمه ماده:

هغه تقنینی فرمانونه چه دانتقال په دوره کښی نافذ شوی وی دملی جرگی دپرانیستلو وروسته دهغی په

لومړنی اجلاس کښی ددیرشو ورځو په موده کښی دننه ملی جرگه ته د تصمیم نیولو دپاره وړاندی کیری.

یوسلو اته ویشتمه ماده:

په انتقالی دوره کښی حکومت موظف دی چه:

د ملی جرگه د انتخاباتو، مطبوعاتو، اجتماعاتو او د دولت د اساسی تشکیلاتو تقنینی فرمانونه جوړ او د جمهور رئیس په ښکلولو یی ورسوی.

یوسلو نهه ویشتمه ماده:

په انتقالی دوره کښی حکومت د اجرائتو د یوشانته والی او د دولت د کړنلارو د عملی کیدو او تطبیق په منظور د دی اساسی قانون د حکمونو سره سم لازمی لاری چاری غوره کوی.

یوسلو دیرشمه ماده:

په انتقالی دوره کښی د دی اساسی قانونو د خلوینبتمی مادی د حکمه سره سم د ملی انقلاب د گوند

در اولین اجلاس آن در ظرف سی روز به ملی جرگه جهت اخذ تصمیم تقدیم می شود.

ماده یکصد و بیست و هشتم:

در دوره انتقال، حکومت موظف است که:

فرامین تقنینی مربوط به انتخابات ملی جرگه، مطبوعات، اجتماعات و تشکیلات اساسی دولت را ترتیب نموده و به توشیح رئیس جمهور برساند.

ماده یکصد و بیست و نهم:

در دوره انتقال، حکومت تدابیر لازم را جهت هم آهنگ ساختن اجرائت، تطبیق و عملی نمودن پروگرامهای دولت بر طبق احکام این قانون اساسی اتخاذ می نماید.

ماده یکصد و سی ام:

در دوره انتقال، مطابق به حکم ماده چهلم این قانون اساسی اساسنامه حزب انقلاب ملی

به حیث اولین حزب که بانی و پیش
آهنگ انقلاب ملی و مترقی (۲۶)
سرطان سال ۱۳۵۲ مردم
افغانستان است از طرف
رئیس جمهور نافذ و اعلام می
گردد.

ماده یکصد و سی و یکم:

در دوره انتقال رئیس جمهور
شورای عالی قوای مسلح را تأسیس
و اعلام می نماید.

ماده یکصد و سی و دوم:

در دوره انتقال رئیس جمهور
صلاحیت دارد تا به منظور
اجرای وظایف مقام
ریاست جمهوری در حالت
وفات وی شورای
موقت ریاست جمهوری
را به اساس فرمانی که در مورد
صادر می نماید پیشبینی کند.
شورای موقت ریاست جمهوری
مکلف است که در ظرف
ده روز از تاریخ وفات

اساسی چه در افغانستان د خلکو د
۱۳۵۲ کال د چنگاښ د ۲۶ نیتی د
مترقی او ولسی انقلاب بنسټ
ایښودونکی او مخکښی گوند دی د
لمړنی گوند په توگه د جمهور رئیس
له خوا نافذ او اعلامیږی.

یوسلو یو دیرشمه ماده:

په انتقالی دوره کښی د وسله والو
قواو عالی شوری د جمهور رئیس له
خوا تأسیس او اعلامیږی.

یوسلو دوه دیرشمه ماده:

د انتقال په دوره کښی
جمهور رئیس واک لری
چه د ده د وفات
په حالت کښی د جمهوری
ریاست د وظایفو د په
ځای کولو دپاره د
جمهوری ریاست یوه موقته شوری د
فرمان په وسیله په نظر کښی ونیسی.
د جمهوری ریاست موقته
شوری مکلفه ده چه د وفات د نیتی
څخه د لسو ورځو په موده کښی د

نوی جمهور رئیس د انتخاباتو دپاره
لویه جرگه په عنعنوی توگه
دایره کړی.

لویه جرگه را برای انتخاب
رئیس جمهور جدید به شکل
عنعنوی دایر نماید.

دیارلسم فصل

عمومی حکمونه

یوسلو دری دیرشمه ماده:

د جمهوری نظام لومړنی لویه جرگه
به چه د ۱۳۵۵ هجری لمریز کال د
سلواغی د میاشتی په لسمه نیټه د
کابل په ښارکښی چه د افغانستان
مرکز دی دایریری د افغانستان د
جمهوری دولت لومړنی جمهور رئیس
به د خپلو غړو د دوو ثلثو د رایو په
اکثریت سره د یوی شپږ کلنی مودی
دپاره انتخابوی.

یو سلوخلوردیرشمه ماده:

د وسله والو قواو صاحب منصبان،
پولیس، او د بهرنیو چارو د وزارت
مامورین خپله او همسران یی باید د
افغانی مور او افغان پلاره

فصل سیزدهم

احکام عمومی

ماده یکصد و سی وسوم:

نخستین لویه جرگه ای که در نظام
جمهوری به تاریخ دهم

دلو ۱۳۵۵ هجری شمسی
در کابل مرکز افغانستان دایر
می شود اولین رئیس جمهور
دولت جمهوری افغانستان را به
اکثریت دو ثلث آراء
اعضاء برای مدت شش سال
انتخاب می نماید.

ماده یکصد و سی و چهارم:

صاحب منصبان قوای مسلح،
پولیس و مامورین وزارت
امور خارجه باید خود
و همسرشان از والدین افغان

زیرپدلی وی.

متولد باشند.

یوسلو پنځه دیرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و پنجم:

د دی اساسی قانون د تفسیر واکداره مرجع ستره محکمه ده.

مرجع با صلاحیت تفسیر این قانون اساسی ستره محکمه می باشد.

یوسلو شپږ دیرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و ششم:

د دی اساسی قانون د نافذ کیدو سره سم پخوانی اساسی قانون او ۱۳۵۲ هجری لمریز کال د زمري د میاشتی د خلورمی نیټی، لومړی گڼه، دوهمه گڼه او دریمه گڼه جمهوری فرمانونه لغو گڼل کیږی.

بانفاذ این قانون اساسی قانون اساسی سابق و فرامین جمهوری شماره اول، دوم و سوم مورخ چهارم اسد سال ۱۳۵۲ ملغی شناخته می شود.

د ټولو هغو قوانینو احکام چه د دی اساسی قانون د نافذ کیدو نه مخکښي صادر شوی دی پدی شرط نافذ گڼل کیږی چه د دی اساسی قانون د حکمونو او ارزښتونو سره تناقض ونلری.

احکام قوانینی که قبل از انفاذ این قانون اساسی صادر گردیده به شرطی نافذ شمرده می شود که مناقض احکام و ارزش های این قانون اساسی نباشد.